

Täysistunto

Torstai 6.3.2025 klo 16.00—19.15

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 19.15.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.55) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (17.55—19.15).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
opetusministeri Anders Adlercreutz
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen työllisyystoimista (Lotta Hamari sd)

Suullinen kysymys SKT 31/2025 vp

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Työttömyys on Suomessa kasvanut ennätyslukuihin. Meillä menee jopa niin huonosti, että työttömäksi jäädään nyt paikoista, joissa työntekijöistä aiemmin kilpailtiin. Akavan mukaan korkeakoulutettujen työttömyys kasvaa Suomessa nyt selvästi nopeammin kuin työttömyys keskimäärin. Merkkejä työttömyyden kasvun laantumisesta ei näy korkeakoulutetuilla tai muillakaan koulutusasteilla.

Suurimmalla osalla työllistymisen esteet liittyvät siihen, että omalla kotiseudulla ei ole töitä tai osaamisessa on puutteita. Eriasteisia työkykyongelmia oli lähes puolella. Silti hallituksen ainoa keino työttömyyden hoitoon tuntuu olevan leikkaaminen. Hallitus, leikkaamalla ihmiset eivät työllisty.

Työministeri Satonen, te olette sivuuttanut tutkimustiedon tarvittavista työpolitiikan toimista. Olisiko aika muuttaa kurssia ja tehdä aidosti tietoon perustuvia päätöksiä myös työllisyyden hoidossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.02 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee tietoon, niin sitä kyllä nimenomaan on käytetty, koska kaikki nämä uudistukset, jotka täällä on tehty, ovat käyneet varsin huolellisen lainvalmistelun. Aina on tietysti paljon tietoa olemassa, ja sitten on vähän niin, että se, mitä mistäkin painotetaan, on kunkin näkökohta, ja se, mistä näkökulmasta asiaa katsotaan.

Tämä kysymys lähti tästä korkeakoulutettujen työttömyydestä, ja se on totta, että korkeakoulutettujen työttömyys on viime aikoina noussut jonkin verran, mutta siitä ei pidä tehdä kyllä sellaista johtopäätöstä, että korkeakoulutus ei Suomessa edelleen kannattaisi. Jos me katsotaan korkeakoulutettujen työllisyysastetta, niin se on huomattavasti korkeampi kuin esimerkiksi niiden, jotka ovat käyneet vain keskiasteen tutkinnon, tai puhumattaakaan niiden, jotka ovat ammatillisen koulutuksen pohjalta. Muistaakseni me ollaan lähellä 90:tä prosenttia edelleen korkeakoulutettujen työllisyysasteessa, ja sen suhteen olen kyllä luottavainen, että tämä kääntyy, kun talous lähtee nousuun. [Eveliina Heinäluoman välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.03 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, hallitus, peritte edelliseltä kaudelta ennätystyöllisyyden. Te olette luvanneet, että suomalaisiin yrityksiin syntyy tällä vaalikaudella 100 000 uutta aitoa työpaikkaa [Petri Hurun välihuuto] ja nimenomaan oikeaa työpaikkaa, ei laskennallisia. Toisin on käynyt, sillä olemme menettäneet tähän mennessä kymmeniätuhansia työpaikkoja. Olette aivan oikeassa siinä, että suhdanne

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

on vaikea, mutta niin se on kaikkialla muuallakin Euroopassa. [Eveliina Heinäluoma: Juuri näin!]

Hyvä työministeri, miksi muissa Euroopan maissa hallitukset ovat tässä samassa suhdannetilanteessa onnistuneet työllisyyden hoidossa Suomea paremmin, ja voisiko hallituksen omilla toimilla olla vaikutusta tähän asiaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.04 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin meidän työllisyyden trendi lähti laskemaan jo vuoden 22 lopulla, eli tämä on ollut pitkä tie. Mutta hyvä uutinen on nyt se, että tämä työllisyyden trendi ei enää laskenut tässä viimeisessä tilastossa, joka saatiin, ja itse asiassa ihan pikkaisen menttiin eteenpäin tammi-kuussa siitä, mikä oli joulukuussa tilanne. Työttömien määrä kyllä nousi edelleen, mutta jos katsotaan työllisyysastetta, niin ihan pikkusen päästiin ylöspäin. Avointen työpaikkojen määrä suhteessa siihen, mikä oli joulukuussa, nousi erittäin paljon, mutta on toki myönnettävä, että ne aina joka vuosi ovat vuoden alussa myös hieman korkeammat kuin edellisen vuoden lopulla. Eli tämä ei ole vielä kovin iso myönteinen merkki, mutta on kuitenkin myönteinen merkki. Näyttää siltä, että ollaan menossa kohti parempaa.

Sen verran, mitä tulee suhdanteeseen, niin totta kai on niin, että ne valtiot, jotka ovat lähimpänä Venäjää, ovat eniten kärsineet tästä sodasta. Tämä näkyy myöskin Baltian maisissa. [Eveliina Heinäluoma: Entäs ne 100 000 uutta työtöntä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.05 Niina Malm (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen, teidän kaudellanne hallituksen työtavoite ei ole toteutunut, ja nyt te olette kuitenkin siirtämässä sen seuraajallenne. Onko nyt todellakin oikea hetki luopua ja heittää hanskat tiskiin ja jättää kaikki seuraavalle ministerille? Eikö tämä ole vastuutonta?

Ymmärrämme kyllä oikein hyvin, että teillä tällainen lähestymiskulma on, koska työttömien määrä on kasvanut, velka on kasvanut, konkurssien määrä on kasvanut. Pääministerin sijainen Purra, milloin hallitus aikoo virallisesti myöntää, että te ette tavoita teidän työllisyystavoitettanne? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kaksi vuotta aikaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.06 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyys ja sen kehittyminen seuraavat aina sitä talouden suhdannetta viiveellä — noin kuusi kuukautta ja jopa pidempään. Vastaavasti, kun me olimme jo varsin syvässä taantumassa, meidän työllisyys oli edelleen aika korkealla ja työttömyys alhaista. Vastaavasti nyt, kun talouden suhdanne on pikkuhiljaa eri sektoreilla kääntymässä paremmaksi, valitettavasti työllisyysaste ei ole vielä lähtenyt selvästi nousuun ja työttömyys on edelleen kasvanut.

Mutta aivan kuten työministeri totesi, tämä työllisyyden trendi on kuitenkin jo kääntynyt. Meillä on niin talouteen liittyen kuin erityisesti turvallisuuteen ja geopolitiikkaan liittyen erittäin paljon erilaisia epävarmuuksia, joilla kaikilla on myös vaikutuksia etenkin talouteen. [Eveliina Heinäluoma: Korona!] Se, missä vaiheessa hallituksen tekemät merkit-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

tävät uudistukset työmarkkinoille ja rakenteisiin tulevat näkymään muuallakin kuin niissä laskelmissa, riippuu juuri siitä, milloin meidän talous kääntyy selvästi kasvuun. Mutta nämä ovat valtiovarainministeriön virkavastuulla tekemiä laskelmia, ja me kyllä niihin luotamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.07 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan vastata vain kysymyksen alkuosaan. Silloin, kun tämä hallitus aloitti ja kokoomus valitsi omat ministerinsä, päätettiin, että olen tässä tehtävässä ensimmäiset kaksi vuotta ja sen jälkeen Matias Martinen tulee jatkamaan tässä tehtävässä kaksi vuotta. Minä toivoisin aika pitkään tässä talossa olleena, että täällä kunnioitettaisiin sitä periaatetta, että jokainen puolue valitsee omat ministerinsä. [Oikealta: Juuri näin! — Erinomainen vastauspuheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

16.08 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä eivät trendit erityisen paljon auta niitä ihmisiä, jotka siellä työttömyyskortistossa tällä hetkellä ovat. Meillä on erittäin paljon niin nuoria kuin aikuisia työttömiä ihmisiä. Meillä on todella paljon sairaanhoitajia ja sosionomeja, jotka hakevat ensimmäistä työpaikkaansa, ja niitä hakijoita voi yhtä työpaikkaa kohden olla vaikka 300.

Ministeri Satonen, kun te sanoitte, millaisia johtopäätöksiä tästä huonosta kehityksestä pitäisi tehdä, niin teidän mielestännehan tästä ei tarvinnut minkäänlaisia johtopäätöksiä tehdä. Itse jos olisin teidän paikallanne näistä asioista päättämässä, ajattelisin, että nyt olisi juuri niitä johtopäätöksiä aika tehdä. Oletteko mielestänne onnistuneet tässä tehtävässä, kuinka Suomen työllisyyttä ja työttömyyttä on hoidettu? [Ben Zyskiewicz: Ja mitäs demarit sitten tekisivät?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.09 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luulen, että tässä nyt ei ole niinkään olennaista, olenko minä onnistunut, vaan olennaista on se, pärjääkö Suomi. Ne uudistukset, jotka me nyt olemme tehneet, ovat täysin välttämättömiä sille, että Suomen työllisyysaste voidaan saada sellaiselle tasolle, että me pystymme rahoittamaan hyvinvointiyhteiskunnan menot. Meillä oli aivan hirveä määrä reformivelkaa verrattuna muihin Pohjoismaihin ennen kuin tämä hallitus aloitti, ja nyt valtiovarainministeriössä on virkavastuulla laskettu, että niiden uudistusten, jotka me ollaan tehty, työllisyysvaikutus tulee olemaan 90 000 jo nyt tehtyjen reformien osalta sen jälkeen, kun tämä suhdanne kääntyy. Ja jos ei tämä geopolittinen tilanne, joka on hyvin vakava, nyt aiheuta lisää ongelmia, niin uskallan kyllä ennustaa, että se tulee tämän vaalikauden aikana merkittävästi vielä kääntymään, ja luulen, että pitkällä aikavälillä näistä uudistuksista on todella paljon Suomelle hyötyä. [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

2.2. Suullinen kysymys talouden vahvistamisesta (Saara Hyrkkö vihr)

Suullinen kysymys SKT 32/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.10 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Pahinta myrkkyä yritysten investointipäätöksille on poukkoileva politiikka, ja sen takia hallituksen riveistä kuulunut venkoilu ilmastolain suhteen on räikeässä ristiriidassa hallituksen kasvutoiveiden ja myös työllisyystavoitteiden kanssa. Suomelta ja Euroopalta odotetaan nyt johtajuutta ilmasto- ja innovaatiopolitiikassa, etenkin nyt kun Yhdysvallat ottaa näissä takapakkia. Onkin hyvä, että pääministeri on eduskunnankin edessä luvannut, että ilmastolain 2035-tavoitteesta pidetään kiinni.

Vihreät julkaisi tällä viikolla yli 50 keinon paketin talouden vahvistamiseksi. Me ajatellaan, että nämä talouden kasvua ruokkivat ratkaisut kannattaa valita niin, että ne samalla uudistavat taloutta ympäristön kannalta kestäväksi. Suomen ei tule tyytyä tuottamaan selua ja kaivannaisia muiden jalostettavaksi. Valtiovarainministeri Purra, voivatko suomalaiset edelläkävijäryitykset luottaa siihen, että politiikan linja pitää, vai aiotteko vetää maton heidän jalkojensa alta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.11 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjattu hallituksen linja niin ilmastopolitiikassa kuin muusakin. Mitä tulee tähän ilmastolakiin, niin siihen on itseensäkin kirjattu se, että vuonna 2025 tätä asiaa tarkastellaan, ja siihen olemme juuri viitanneet. Valitettavasti tilanne suhteessa siihen, kun tästä hiilineutraalisuustavoitteesta on aikanaan päätetty, on nykyään aika tavalla erilainen. Pelkästään jo Venäjän tilanne, se, että Suomi ei tuo Venäjältä enää sen paremmin puuta, sähköä, maakaasua kuin raakaöljyäkkään, vaikuttaa myös Suomen tilanteeseen. Toisaalta se, että meidän ilmastotavoitteemme on sidottu tähän hiilinielulaskentaan, aiheuttaa myös ongelmia. Me varmasti tarkastelemme tätä tilannetta kokonaisuudessaan, juuri ilmastolain mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.12 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on tämän vajaan kahden vuoden aikana paremman työllisyyden ja talouden nimissä toteuttanut valtavat työelämäuudistukset, jotka suomeksi sanottuna ovat heikennyksiä työntekijöille, ja samalla hallitus on ajanut työmarkkinat ennennäkemättömään kaaokseen. Hallitus on leikannut työllisyyden ja talouden nimissä työttömiltä usealla eri päätöksellä niin, että toimeentulo on heikentynyt rajusti, ja moni työtön ei vain työllisty, vaikka kuinka hän on hakenut töitä ja vaikka kuinka hallitus kuvittelee, että leikkaamalla hänen tuloistaan se piilo-työpaikka löytyy. Tulossa on vielä työntekijän henkilökohtaisen irtisanomisen helpottami-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

nen tietysti sillä perusteella, miten työministerikin on perustellut, että nopeampi ja helpompi irtisanominen nopeuttaa irtisanotun työllistymistä.

Arvoisa työministeri Satonen, olisiko nyt aika tehdä johtopäätökset ja muuttaa suuntaa teidän työllistämispolitiikassanne, kun päätöstenne vaikutuksesta maassamme työttömyys, köyhyys ja konkurssit ovat lisääntyneet räjähdysmäisesti? [Perussuomalaisten ryhmästä: Mihin tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.13 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On huomioitava se varsin yksinkertainen asia, että työpaikka syntyy silloin, kun joku työnantaja katsoo, että hänellä on tarve työntekijään ja on tarve lähteä siihen työllistämiseen. Silloin aivan olennainen asia on se, kuinka korkea on rekrytointikynnys. Ja siihen rekrytointikynnykseen liittyy myös se, että jos tulee virherekrytointi, niin kuinka helppoa on päästä eroon siitä virherekrytoinnista, koska pienellä yrityksellä, jos puhutaan vaikka 3—5 hengen yrityksestä, yksi virherekrytointi saattaa kaataa koko yrityksen.

Mutta tässä nyt puheena olevassa laissa, johon myös edustaja Suhonen viittasi, kyse on jatkossakin siitä, että irtisanomiseen tarvitaan asiallinen syy. Eli edelleenkin se on objektiivista, mikä viime kädessä oikeudessa sitten päätetään, jos on epäselvä tilanne. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vuosien jälkeen!] Se ei ole mikään valtavan iso muutos, mutta alentaa jonkin verran rekrytointikynnystä, mikä on tarpeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.14 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Harvardin yliopiston Growth Lab vertailee kansantalouksien laatukilpailukykyä, tuotannon jalostusarvoa. Sillä pärjätään viennissä ja tuodaan talouteen rahaa.

Suomi oli Nokian huippuvuosina vertailun sijalla neljä. Nyt Suomi on sijalla 19. Ohi ovat menneet muun muassa Tšekki, Unkari, Slovenia ja Slovakia. Meksiko ja Romania hengittävät niskaan.

Investointeja ei kuulu, mutta osingot ovat jatkuvasti ennätystasolla. Ongelmana on, että yrityksiä ei ole ohjattu investoimaan parempiin tuotteisiin ja korkeampaan jalostusarvoon, vaan voittoja on ylläpidetty työvoiman hintaa eli palkkoja polkien, yritysten veroja ja sosiaalisia vastuita vähentäen, ja samalla on aiheutettu ostovoiman ja kokonaiskysynnän hiipuminen ja työttömyys. Hallitus on kiihdyttänyt tätä kierrettä rajulla leikkauspolitiikalla.

Me olemme esittäneet listaamattomien yhtiöiden osinkojen verovapauden poistoa. Se lisää investointeja. Me olemme [Puhemies koputtaa] esittäneet leikkausten [Puhemies: Kysymys!] ja maksukorotusten perumista. Se parantaisi ostovoimaa. [Puhemies koputtaa] Ministeri Purra, koska myönnätte, että leikkaukset ovat tuhon tie?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.15 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan olin edustajan kysymyksen alkuosan kanssa samaa mieltä. Siinä kuvattiin sitä, minkälaisessa tilanteessa Suomi on erityisesti Nokian jälkeen ollut finanssikriisistä lähtien, kun aitoa talouskasvua ei ole ollut. Vastaavasti meidän tuottavuuskehityksem-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

me on laahannut selvästi verrokkimaiden perässä, toisaalta Euroopan tasolla se on laahannut Yhdysvaltojen ja esimerkiksi monien Aasian maiden perässä.

Vastaavasti siitä diagnoosista, jonka edustaja tämän ongelman syistä tekee, en ole samaa mieltä. Päinvastoin nyt tämä hallitus tekee sellaisia toimia, jotka parantavat esimerkiksi yritysten edellytystä tehdä tuottavuutta lisääviä toimia. Panostamme myös tki:hin huomattavasti lisää resursseja. Sen sijaan leikkaamalla ei saada aikaiseksi kehitystä tässä mielessä, mutta tämä hallitus joutuu sopeuttamaan julkista taloutta siksi, että me olemme eläneet aivan liikaa velaksi ja me emme yksinkertaisesti tällaisella väestörakenteella ja sen kehityksellä pysty huolehtimaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluista ja etuuksista tulevaisuudessa, [Puhemies koputtaa] mikäli me emme korjaa ongelmaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.17 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osaaminen on työllistymisen yksi suurimmista esteistä, ja siinä olennaista on, että työuran aikana päivitetään osaamista. Te lopetitte aikuiskoulutustuen, joka on yksi väline tässä.

Minulla on tässä lakialoite uudesta aikuiskoulutustuesta, joka kohdentuu paremmin. Se kohdentuu matalamman koulutustason omaaville. [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] Ja kun opiskellaan työvoimapula-ammatteihin, niissä aikuiskoulutustukea saisi 320 päivää, muissa tapauksissa 120 päivää. Tämä vastaa siihen kritiikkiin, mikä oli jo aikaisemmasta aikuiskoulutustuesta. Arvoisa ministeri Satonen, mitä mieltä olette tästä kohdenne-
tusta, uudesta aikuiskoulutustuesta? [Vasemmalta: Hyvä ehdotus, rakentava ehdotus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.18 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aina hyvä, kun tulee ehdotuksia. Hallitus on myös miettinyt sitä, millä tavalla tätä kohdennusta tehdään ja on itse asiassa jo päättänytkin kymmenen miljoonan euron panostuksesta, ja eduskunta on antanut rahat sille. Se kohdistuu ennen kaikkea opetuslalle ja sosiaali- ja terveyslalle, koska nämä ovat nimenomaan sellaisia aloja, joissa tarvitaan muodollista pätevyyttä, jotta tietyissä tehtävissä voi toimia. Siinä idea on nimenomaan se, että opiskelu tul-
laan järjestämään niin, että se on työn ohessa mahdollista ja että se yhtälö on myös sellainen, että tämä opiskelija, joka työn ohessa opiskelee, siinä taloudellisesti pärjää. Työnantaja osallistuu siihen mahdollistamalla tämän opiskelun, ja valtio voi sitten tulla resursseil-
laan siihen mukaan. Tämä haku on itse asiassa jo parasta aikaa valmisteilla, ja katsotaan nyt ensimmäisenä vuonna, miten tämä Jotpan malli toimii.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.19 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä salissa ollaan kuultu paljon kauniita sanoja osaamisesta, ja me tiedetään, että meidän työlisyystilanne on tällä hetkellä aivan karmea. Monella alalla on pulaa osaajista, ja siihen hallituksen ratkaisu on ollut, niin kuin aiemmin on kuultu, leikata se aikuiskoulutustuki pois ja leikata esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta.

Suomessa on myös aivan liian paljon nuoria ihmisiä, jotka ovat työn ja koulutuksen ulkopuolella. Noin 7,3 prosenttia 15—24-vuotiaista on ilman opiskelu- tai työpaikkaa. Se on

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

noin 45 000 nuorta ihmistä ilman opiskelu- tai työpaikkaa, ja tämä on minun mielestäni hyvin huolestuttava luku.

Yksi tärkeä asia on se, että meillä myös nuoret ihmiset ja mikseivätpä vanhemmatkin pystyisivät päivittämään sitä omaa osaamistaan tämän aikuiskoulutustuen avulla. Nyt haluaisinkin kysyä ministeri Satoselta: milloin me saadaan tänne saliin päätettäväksi ja keskusteltavaksi uusi malli aikuiskoulutustuesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.20 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Itse asiassa äsken jo yritin vastata tähän kysymykseen enkä lähde toistamaan sitä, mitä äsken sanoin, mutta tuon sen näkökulman esille, mitä me olemme TKE-neuvostossa aika paljon käyneet läpi. Se on siis sellainen neuvosto, jossa ovat edustettuina sekä työnantajien että työntekijöiden edustajat ja OKM:n ja TEMin väki. Siellä puhutaan paljon siitä, että sen sijaan, että lähdetäisiin suoraan suorittamaan uusia tutkintoja jopa toiselta toimialalta, niin kuin aiemmin aikuiskoulutustuki siihen kannusti, tehdään erilaisia osatutkintoja, täsmennetään osaamista ja syvennetään sitä jo olemassa olevaa osaamista, minkä kautta voidaan vahvistaa ammattitaitoa ja myös työn tuottavuutta, ja varmasti se näkyy usein myös palkassa, kun osaaminen vahvistuu. Eli näitä pieniä tutkintokokonaisuuksia pidän tärkeinä. [Eveliina Heinäluoma: Mutta milloin me saadaan tänne eduskuntaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.21 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valon määrä Suomessa kasvaa kyllä kevään myötä, mutta perheissä, suomalaisissa kodeissa, on synkät tunnelmat. Työttömyysluvut ovat todella karut, ja perheiden ja ihmisten ahdinkoa lisää se, että työttömyysturvaa on leikattu, ja perheiden ahdinko kasvaa. Tämän vaalikauden aikana työttömien määrä on kasvanut 50 000:lla. Se on keskikokoisen kaupungin asukasluvun verran. [Timo Harakka: Sata per päivä!] Ja erityisen huolestuttavaa on se, että edes koulutus ei enää suojaa työttömyydeltä. Korkeasti koulutettujen työttömyys on korkeimmillaan 2000-luvulla, siis korkeimmillaan 25 vuoteen, neljännesvuosisataan. Ministeri Satonen, eikö olisi aika tunnustaa, että tämä hallitus on epäonnistunut työttömyyden hoidossa? Ja tämän kaiken keskellä te olette siirtymässä syrjään. Onko nyt oikea aika? [Välihuutoja oikealta] Onko nyt oikea aika jättää työllisyydestä vastaavan ministerin tehtävät? [Puhemies koputtaa] Ministeri Satonen, kenellä on vastuu tästä työttömyyskriisistä? [Jani Mäkelä: Käytöstavat!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.22 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että olen jopa liikuttunut siitä tavasta, jolla sosiaalidemokraatit haluaisivat, että jatkaisin tässä tehtävässä, [Naurua — Antti Kurvinen: Rakkaudesta se hevonenkin potkii!] kun nimittäin muistan, että te yrititte jo kerran minua erottaa tästä tehtävästäni. [Naurua — Mika Kari: Tämä ei ole vitsinaihe!] — Ei, tämä asia ei ole vitsinaihe, mutta myös toivoisin, kuten sanoin, että täällä ihan oikeasti kunnioitetaan puolueiden tekemiä päätöksiä siitä, keitä henkilöitä on mihinkin tehtäviin valittu.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Tämä asia on vakava, ja haluan nyt sanoa tässä yhteydessä, kun on mahdollisuus, että pidän todella hyvänä sitä, että nyt työmarkkinaneuvotteluissa on pystytty tekemään sopimuksia. Siellä oli erittäin merkittävä päänavaus Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton välillä. Nyt eilen saatiin ratkaisu myös kaupan alan tilanteeseen. Nämä eivät ole hallituksen asioita vaan työmarkkinajärjestöjen asioita, mutta tässä maailmantilanteessa, missä me nyt ollaan, on erittäin tärkeää ratkaista ne asiat hyvin ja sopimalla, jotka ovat meidän omissa käsissämme, ja tämä on todella hyvä kehitys, [Puhemies koputtaa] mikä nyt näkyy. [Ben Zyskiewicz: Eikös työmarkkinat olekaan kaaoksessa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maamme taloustilanne on ollut pitkään äärimmäisen vaikea. Luin Helsingin Sanomia 6. helmikuuta. Helsingin Sanomissa oli mennyt tilaa koko aukeama, missä kerrottiin, miten maamme talous nyt onneksi osoittaa elpymisen merkkejä: talous kasvaa, tilauksia tulee, investointeja tehdään, vienti on kääntynyt kasvuun, korkojen laskun vaikutukset vahvistuvat nyt kuluvana vuonna, ja kuluttajien ostovoima kasvaa jo.

Olen kiitollinen siitä, että te, valtiovarainministeri Riikka Purra, olette lähtenyt määrätietoisesti laittamaan talouttamme kuntoon. Se ei ole ollut helppo tehtävä, se ei ole ollut millään tavalla mieluisa tehtävä, mutta se on ollut tehtävä, joka jonkun on ollut pakko tehdä — kiitos siitä teille. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Mutta tämä ei pelkästään säästämällä kuitenkaan ratkea, ja me tarvitsemme kasvutoimenpiteitä. [Tuomas Kettunen: Entä Itä-Suomi-ohjelma?] Täällä on kerrottu, että paikallinen sopiminen on nyt tulossa kaikkiin yrityksiin. Ministeri Satonen on kertonut paljon toimia, [Puhemies: Kysymys!] mutta tiedän, että te, [Puhemies koputtaa] ministeri Rydman, olette myös omalla sektorillanne tehnyt paljon. Voisitteko kertoa näistä vähän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.25 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen kuvasi varsin kiitettävästi sitä taloudellista tilannetta, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Yllättäen!] missä me tällä hetkellä olemme. Meillä on sellainen tilanne, että useat edelliset hallitukset ovat jättäneet keskeiset reformit tekemättä, ovat jättäneet huolehtimatta valtiontalouden tasapainosta. Tämä hallitus paitsi tasapainottaa julkista taloutta [Anne Kalmari: Otatte lisää velkaa!] myös tekee ne tarvittavat työmarkkina-reformit, joita on työmarkkinoillemme kipeästi kaivattu.

Sitten meillä on sekä akuutteja että pidemmän aikavälin haasteita. Yksi pidemmän aikavälin haasteista on se, että meidän tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin liittyvät panostukset ovat laahanneet jäljessä. Ne ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, että talouden tuottavuuskehitys ei Suomessa ole edennyt siihen tahtiin kuin olisimme halunneet. Tämä hallitus lisää tki-menoja määrätietoisesti kohti sitä neljän prosenttiyksikön osuutta suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Lisäksi teemme lukuisia sellaisia kasvutoimenpiteitä, jotka vaikuttavat lyhyellä aikavälillä sekä erilaisten erityisrahoitusinstrumenttien kautta että sitten myöskin kannustamalla verovähennyksiin ja muihin investointeihin. Ja se näyttää tuottavan tulosta. [Puhemies ko-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

puttaa] Meillä käytännössä kaikkialla Suomessa uusia investointeja on lähdössä hyvää vauhtia liikkeelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.26 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä aihe. Ilman työtä on vaikea rakentaa tulevaisuutta. — Käänän itse katseen kaupunkeihin. Kaupungistuminen on paitsi ihmisten liikettä myös itse asiassa työllisyyden ja tuottavuuden kasvua, ja tästä muistutti viimeksi talouspolitiikan arviointineuvosto tammikuussa. Hyvä kaupunkipolitiikka on siis hyvää talouspolitiikkaa, ja se ei ole nollasummapeliä, vaan se hyödyttää koko Suomea. Valitettavasti tämän hallituksen kaupunkipolitiikka vaihtelee mitäänsanomattomasta todella kehuun. Liikenteessä joukkoliikennettä ylenkatsotaan, asuntopolitiikassa kaupunkien työkaluja otetaan pois ja kirsikkana kakun päälle Helsingille aiotaan mätkiä 35 miljoonan euron sakko sääntölisestä sote-taloudenpidosta. [Jani Mäkelän välihuuto — Jenna Simula: Helsinki parka!]

Olisin kysynyt hallitukselta: näettekö te arvoa suomalaisille kaupungeille, ja mitä aiotte tehdä kaupunkien menestyksen ja kukoistuksen eteen? Se näyttäisi edellyttävän aikamoista suunnanmuutosta teiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.27 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen oikein iloinen, että täällä otetaan kaupungit esiin. Kaungit ovat oikeastaan tällainen talouden dynamo. Ne ovat monella tapaa vetureita koko meidän kansantaloudelle. Jos me katsotaan, missä suuri osa ihmisistä asuu, missä syntyy iso osa bkt:stä, missä on iso osa työpaikoista, on todella olennaista, että keskitytään kaupunkeihin, ja tämä hallitus on tehnyt vahvaa kaupunkipolitiikkaa. Me olemme jatkaneet MAL-sopimuksia, me olemme jatkaneet innovaatioekosysteemisopimuksia yliopistokaupunkien kanssa, [Veronika Honkasalon välihuuto] joilla edistetään tällaista innovaatiotoimintaa. Me olemme myöskin käynnistäneet aivan uudenlaiset pyöreän pöydän työskentelyt, joilla tartutaan erilaisiin kaupungistumisen haasteisiin ja yhteiskunnan haasteisiin, joissa haetaan yhdessä ratkaisuja. Kuuden suurimman kaupungin kanssa perustimme allianssin, jossa on ratkottu jengitymistä, segregatiota, osajapulaa. Meillä on kolmen seuraavaksi suurimman kanssa, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, lähdetty ratkomaan esimerkiksi liikkumista ja osaamista, tämän tyyppisiä kysymyksiä, keskisuurten kaupunkien kanssa kulttuuriasioita. Idän kaupunkien kanssa puhutaan raja-asioista, ja seutukaupunkiohjelma on myöskin päivitetty. Hyvin erityyppisiä asioita. Seutukaungit ovat [Puhemies koputtaa] tällaisia alueellisen teollisuuden dynamoja. Eli teemme paljon kaupunkipolitiikkaa, ja se on todella tärkeää [Puhemies koputtaa] koko Suomen kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.29 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataan tähän meidän alkukysymykseemme. Työttömyys on kasvanut 50 000:lla. Helsingissä työttömyysprosentti on 12,5. Kävin Helsingin TE-toimistossa. Siellä kannettiin suunnatonta huolta siitä, että korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut huimasti. Minä näen tämän

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

erittäin suurena riskinä nyt meidän osaamisen jatkumisen kannalta. Jossain vaiheessa yritykset tulevat tarvitsemaan osaavaa työvoimaa, mutta ei ole järkeä siinä, että työttömät odottelevat, ja tämä osaamistaso tulee heikkenemään. Akava on muun muassa esittänyt, että nykyistä laajemmin voisi työttömyysturvalla opiskella, täydentää sitä osaamistaan. Mitä hallitus aikoo tehdä tälle? Millaisia toimia aiotte nyt rakentaa siihen, että työttömyysaikaa voidaan käyttää siihen, että osaamista vahvistetaan? Ja kysymys: aiotteko, ministeri Satonen, työministerinä tuoda kehysriiheen esitykset siitä, että myös työvoimapalveluihin suunnataan riittävästi varoja nyt, [Puhemies koputtaa] kun työttömyys on räjähtänyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.30 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyviä kysymyksiä entiseltä työministeriltä. [Timo Harakan välihuuto]

Mitä ensinnäkin tähän TE-palveluasiaan tulee, niin ne asiat on nyt siirretty kunnille ja itse asiassa edellisen hallituksen tahdon mukaisesti. Sitä pidän kyllä itsekkin järkevänä. Eli siellä on nyt sitten sekä resurssit että niin sanotusti välineet, joilla voidaan työllistymistä edistää. Totta kai seurataan, miten tämä uudistus menee kohdalleen, ja voi olla, että esimerkiksi välityömarkkinoiden osalta on tarpeen vielä myöhemmin tehdä uusia toimenpiteitä.

Mitä tulee tähän varsinaiseen kysymykseen tästä Akavan ehdotuksesta, niin, kuten hyvin tiedätte, tälläkin hetkellä työttömänä on mahdollista omaehtoisesti opiskella ja suorittaa myös akateemisia opintoja, esimerkiksi niiden, joilta on jäänyt tutkinto kesken, suorittaa niitä loppuun. Mutta siitä huolimatta olen tapaamassa Akavan puheenjohtajaa ja haluan kuulla vielä tarkemmin tästä esityksestä. Tässä voi olla kyllä aineksia, että tätä on ehkä vielä syytä tarkastella uudelleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.31 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ikääntyy ja kaikkien työpanosta tarvittaisiin. Työllisyysaste pitää saada nousuun ja hyvinvointivaltion rahoitus sitä kautta turvattua. [Eduskunnasta: Kyllä!] Osatyökykyisten työllisyyden edellytysten parantaminen olisi tähän tärkeä keino. Edellinen hallitus panosti työkykyohjelmaan, ja teidänkin, Orpon hallituksen ohjelmassa lukee tämä tavoite, mutta mitään ei ole tapahtunut.

Suojaosat on poistettu ja sosiaaliturvaa on heikennetty niin, että työn vastaanottaminen, nimenomaan osa-aikatyön vastaanottaminen, vaikeutuu. Työ myös tervehdyttää, se lisää hyvinvointia, ja kun työtä rukataan, se on soveltuvaa myös osatyökykyisille. Tarvitaan lisää työpajatoimintaa, tarvitaan lisää kuntouttavaa työtoimintaa, riittävän pitkiä työkokeiluja, nyt niitä on lyhennetty. Ministeri Satonen, mitä te teette, että osa-aikatyön mahdollisuudet ja osatyökykyisten mahdollisuudet paranevat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.32 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On tärkeä teema nostaa esiin myös työkyky, työelämän mielenterveys, mielenterveyspoissaolojen vähentäminen ja työssäjaksamisen teemat, nämä ovat vahvasti

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Orpon hallituksen agendalla. Tässä itse asiassa teemme paljon sellaista työtä, joka on jatkoa ja jatkumoa edellisen hallituksen työkykyohjelmalle ja TYÖ 2030 -ohjelmalle, ja tätä työtä tehdään hyvin tiiviissä yhteistyössä palkansaajien ja työnantajien kanssa.

Lisäksi hallituksella on erittäin vahva tahtotila vahvistaa työterveyshuoltoa. Meillä on yhteiskunnassa sellaisiakin ääniä, jotka haastavat työterveyshuollon olemassaolon nykyrakenteilla. Edelliselläkin hallituskaudella, Marinin kaudella, monikanavarahoitustyön yhteydessä pohdittiin jopa kokonaan työterveyshuollon nykyrakenteen romuttamiseen johtavia ajatuksia, mutta tämän hallituksen aikana työterveyshuoltoa halutaan vahvistaa, esimerkkinä vaikkapa se, että työmarkkinaosapuolten kanssa keskustellaan parhaillaan siitä, että kun hallitus on vienyt läpi tämän lasten ja nuorten terapiatakuun — se astuu toukokuussa voimaan — niin miten seuraavana askeleena voitaisiin osana työterveyshuoltoa tuoda näitä matalan kynnyksen terapiapalveluja, [Puhemies koputtaa] Terapiat etulinjaan -toimintamallia, joka on tutkittuun tietoon pohjautuvaa, myös työterveyteen. — Kiitos. [Eveliina Heinäluoma: Vastaus kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.34 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen tavoitteena on kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien yritysten määrän kasvu sekä työpaikkojen säilyminen Suomessa. Ne ovat hyviä tavoitteita, ja niitä kohti menemme. Maailma on murroksessa, ja mekin olemme saaneet osamme: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, koronakriisi ja epäonnistunut sote-uudistus, jota tämä hallitus yrittää korjata.

Mutta uskoa ja toivoa on luotava. Yritykset ovat ne, jotka luovat työpaikkoja, ja on erittäin tärkeää, että kannustamme yrityksiä luomaan niitä työpaikkoja. Hallitus muun muassa helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista.

Arvoisa puhemies! Monissa kodeissa nuoret etsivät tällä hetkellä kesätyötä. On opiskelijoita, jotka toivovat pääsevänsä edes hetkeksi työhön kiinni ja kesätyöhön. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: millä tavalla kannustatte yrityksiä palkkaamaan nuoria työntekijöitä ja erityisesti niin, että mahdollisimman moni löytäisi kesätöitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.35 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Tämä kesätyöhän on sillä tavalla erittäin tärkeä, että se on monelle ensimmäinen kosketus työelämään ja siitä saa sellaisia taitoja, joita myöhemmin voi hyödyntää. Meillä aika hyvin kyllä ihan tuolta Duunitorin kautta löytyy niitä erilaisia mahdollisuuksia, mutta on toki todettava, että kyllä hieman myös tämä taloudellinen tilanne ja suhdanne vaikuttavat siihen, paljonko meillä on kesätyöpaikkoja tarjolla. Mutta toki monet yritykset ja myöskin kunnat, seurakunnat, muut julkiset yhteisöt tarjoavat kesätyöpaikkoja, ja niitä kannattaa nuorten aktiivisesti hakea. Uskon kyllä, että aika moni nuori sieltä tulee myöskin kesätyöpaikan saamaan. Toki on varmasti niistä kaikkein halutuimmista työpaikoista myös kovaa kilpailua.

Ilman muuta kannustan myös työnantajia siihen, että rohkeasti lähdetäisiin näitä paikkoja nuorille tarjoamaan, koska se on koko yhteiskunnalle tärkeä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

16.36 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on tosiaan Suomessa kasvanut nopeasti, ja työllisyyspalvelut ovat avainasemassa siinä, että työttömyys ei pitkity ja siihen mahdollisesti liittyvät ongelmat eivät pääse kasautumaan. Kuitenkin työllisyyden hoidon resursseja on heikennetty kasvavasta asiakasmäärästä huolimatta. Kuntaliiton arvion mukaan TE-uudistuksen rahoituksesta puuttuu vähintään 100 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa sitä, että työllisyysalueet joutuvat jo aloittamaan heikossa tilanteessa. Kuntien valtionosuuksia hallitus on leikannut 37 miljoonalla eurolla, kun palkkatuen käyttöä rajattiin siten, että kunnat voivat saada sitä vain erityistapauksissa. Tämä osaltaan vaikeuttaa kuntien kykyä vastata työttömyyteen.

Arvoisa työministeri Satonen, mitkä nyt ovat ne teidän keinonne vastata tähän kasvavaan ongelmaan? Vai uskooko hallitus edelleen, että rikkaiden verojen keventäminen, työntekijöiden aseman heikentäminen ja köyhyyden lisääminen tulevat ratkaisemaan tämän ongelman?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.37 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskityn vastauksessani TE-palvelupuoleen, koska se ymmärtääkseni kuuluu omaan salkkuuni.

Kysyjä on siinä oikeassa, että tämä 37 miljoonaa sieltä on vähennetty, ja se on vähennetty nimenomaan sen takia, että ajatus on, että kun henkilö menee palkkatuettuun työhön, niin hänellä olisi mahdollisuus sen palkkatuetun työn kautta päästä myös jatkamaan työllä sellaiseen työhön, joka ei ole tuettua, eli niin sanotusti oikeille työmarkkinoille. Ja tämä on toteutunut kuntien palkkatuella selvästi huonommin kuin esimerkiksi yksityisellä puolella, ja sen takia resursseja kohdennetaan enemmän yksityiselle puolelle ja toisaalta kolmannen sektorin toimijoille, joilla esimerkiksi sadan prosentin palkkatuki kaikkein vaikeimmin työllistyvien osalta on edelleen hoidossa. Mutta pari poikkeusta tästä on, ja se liittyy myös tähän kysymykseen osatyökykyisistä. Eli osatyökykyisiä kunnat voivat edelleen palkkatuella ottaa, ja heillä se kerryttää myös työssäoloa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

16.38 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Under de senaste veckorna har vi diskuterat den kulturpolitiska redogörelsen här i riksdagen också ur ekonomiskt och sysselsättningsperspektiv. Vi lever ju i ytterst utmanande tider i världen, och kulturen och konsten har en viktig roll i vårt välbefinnande och vår ork.

Kulttuurilla ja taiteella on siis tärkeä merkitys kansalaisten henkisen kriinkestävyyden näkökulmasta. Synkkinä aikoina tarvitaan vastapainoa: positiivisuutta, iloisuutta ja huumoria. Sitä vöyriäisyhtye KAJ tuo parhaillaan. Sekä Suomessa että Ruotsissa on puhuttu KAJ-kuumeesta. Lauantaina on Melodifestivalen-finaali, ja Bara bada bastu -laulu on noussut jopa tämän kilpailun suosikiksi. [Antti Kurvinen: Vöyri!] — Kyllä. — Se on nyt soitetuvin listalla sekä Suomessa että Ruotsissa. Tämä on kulttuurivientiä. Musiikin lisäksi viedään ehkä kaikkein rakkainta kulttuuriperinnettämme, saunomista, Eurooppaan.

Arvoisa ministeri Rydman, luovat alat, kulttuuri ja taide, ovat maailman kasvavin ala. Monet maat panostavat tähän paljon. Millä tavalla Suomi voisi parantaa panostusta luovien alojen vientiin ja sitä kautta luoda kasvua Suomeen?

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.40 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Ledamot Ollikainen hade alldeles rätt: Vad gäller de kreativa branscherna så finns det en enorm potential, även vad gäller de ekonomiska synvinklarna. Regeringen är alldeles medveten om detta, och vi till och med satsar på exportfrämjandet vad gäller de kreativa branscherna. De insatser som vi har fattat beslut om kommer att levereras genom Business Finland.

Kuten edustaja Ollikainen aivan oikein totesi, luovilla aloilla on valtava kaupallinen potentiaali myöskin, mitä tulee vientiin. Hallitus on tiedostanut tämän kysymyksen täysimääräisesti, ja me panostamme myöskin Business Finlandin kautta tähän puoleen.

Så klart är det så att vad gäller olika slags poängteringar vad gäller exportfrämjandet så är det alltid långsiktigt arbete, och det innebär också att man måste ha tillräckligt hållbara lösningar i framtiden. Det innebär att vi medvetet utvecklar de ekosystem där sådana innovationer och bolag skapas.

Tämä on pitkäjänteistä työtä, [Puhemies koputtaa] ja teemme sitä systemaattisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aihepiiriin liittyen. Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

16.41 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, vaalien alla te tosiaan lupasitte ne 100 000 uutta työpaikkaa. Nyt työttömyys kasvaa kaikkialla maassa ja jokaisessa ikäryhmässä. Suomalaisista yrityksistä, suomalaisista kunnista ja kaupungeista ympäri Suomea on menetetty kymmeniätuhansia työpaikkoja. Työministerinä olisitte voinut tehdä enemmän työllisyyden eteen vielä, ja nyt olen huolissani, koska on kuulunut huhuja, että tämä 100 miljoonan euron säästö sosiaalihuoltoon kohdistuisi kuntouttavaan työtoimintaan. Tämä vaikeuttaisi työttömien asemaa entisestään.

Työministeri Satonen, voitteko varmistaa yhdessä sosiaali- ja terveysministeri Juuson kanssa, että tämä 100 miljoonan sosiaalihuollon leikkaus ei kohdistu kuntouttavaan työtoimintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.42 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kuntouttava työtoiminta on, kuten varmaan kysyjä hyvin tietää, hyvinvointialueilla, ja se kuuluu myöskin tässä työnjaossa ministeri Juusolle, joten en voi siihen vastata.

Mutta tässä jo aiemmin totesin, että meidän tulee kyllä tarkkailla sitä, miten nämä välityömarkkinat jatkossa kehittyvät ja miten ne toimivat, koska on tietysti niin, että me tarvitaan myöskin näitä välityömarkkinoita ehdottomasti. Siellä on ollut hyvin monenlaista toimintaa nyt, ja se tavallaan kohdentuu pitkälti sinne kuntien työllisyysalueille. Siinä on se hyvä puoli, että voidaan paikallisesti erityisesti tukea niitä välityömarkkinatoimijoita, joiden tulokset ovat kaikkein tehokkaimpia, mutta toki siinä on myös sitten se riski, miten nämä nähdään siellä kunnan päätöksenteossa, kun suhteessa muitakin asioita on tietenkin

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

kuntien pöydällä ja kuntienkin taloustilanne on vaikea. Tämä on asia, jota mielestäni pitää seurata, ja tarvittaessa pitää myös toimia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksesta (Mika Lintilä kesk) Suullinen kysymys SKT 33/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.43 **Mika Lintilä kesk:** Arvoisa puhemies! Niin kuin äsken kuulumme, Suomessa on noin 330 000 työtöntä. Samaan aikaan ensimmäisen seitsemän viikon aikana tänä vuonna tuli lähes 500 konkurssia. Lähes 30 vuotta sitten viimeksi oli näin synkkä kausi. Samaan aikaan meillä on tuottavuus laskenut ja arvonnousua ei tapahdu. Jopa työ- ja elinkeinoministeriön johtavan virkamiehen mukaan olemme osittain vajonneet lamaan, ja tämä on tietysti epäonnistuminen hallitukselle tässä kohti. Tämä ei ole pelottelua, vaan nämä ovat faktoja, joita on tapahtunut.

Huolestuttavaa tässä tilanteessa on se, että nyt tuoreimman yritysten pk-barometrin mukaan yritykset tulevat vähentämään investointeja tässä tilanteessa, ja merkittävin muutos tapahtuu rahoituksen saatavuudessa, eli 43 prosenttia kertoo rahoituksen heikentyneen. Nyt kysynkin: Hallitus on muuttamassa pk-yrityksien rahoittamista Finnveran osalta, [Puhemies koputtaa] eli siellä ollaan luopumassa nyt siitä, että se kehittäisi nimenomaan keskisuuria ja pieniä yrityksiä ja myös alueellista painotusta. Miksi näin yrityksille, [Puhemies koputtaa] jotka eniten työllistävät Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.44 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lintilän puheenvuorossa oli lukuisia erikoisia väitteitä. Yksi oli se, että Suomi olisi vajonnut lamaan. Suomihan kyllä on ollut lamassa, mutta itse asiassa nythän on näkyvissä varsin paljonkin myönteisiä merkkejä, ja teknisesti ottaen nimenomaisesti emme ole lamassa, päinvastoin. Itse asiassa meillä on paljon sellaisia merkkejä, jotka viittaavat varsin myönteiseen kehitykseen.

On totta, että meillä pk-yrityksillä on ollut erinäisiä vaikeuksia rahoituksen saamisessa, ja nämä on tiedostettu monella eri tavalla. Sen takiahan meillä uudistetaan itse asiassa rahoituskenttää hyvin monesta eri suunnasta. Meillä ollaan piakkoin tuomassa eduskuntaan päin Finnvera-lainsäädännön uudistamista, jossa myöskin pyritään joustavoittamaan määrittäytyä asioita. Yhtäältä meillä on uudistettu Teollisuussijoituksen investointistrategiaa, jossa mahdollistetaan nimenomaisesti suoria sijoituksia yrityksiin. Business Finlandin kautta kanavoidaan tutkimus- ja kehitysrahoitusta yrityksille. Itse asiassa nämä toimenpiteet ovat nimenomaisesti sellaisia, jotka auttavat myös sillä rahoituspuolella yrityksiä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.46 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyystilastot näyttävät tosiaan aivan hirvittävilä Suomessa, ja meillä on valtava määrä työttömiä, satojatuhansia työttömiä. Kun kuuntelin tuota elinkeinoministerin puhetta, niin huomasin taas, jälleen kerran sen, että hallitus taitaa elää eri todellisuudessa kuin tavalliset suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Iso ongelma on ollut tällä vaalikaudella se, että veronkorotuksilla ollaan syvennetty vielä tätä työttömyystilannetta ja erittäin heikkoa taloudellista tilannetta.

Arvoisa puhemies! Kun nyt ollaan hallituskauden puolivälissä, niin voidaan todeta, hyvä hallitus, että teidän talouspolitiikkanne on epäonnistunut, hallitus on epäonnistunut. Kerrataanpa muutamia veronkorotuspäätöksiä, joilla Suomi on päässyt Euroopan verotusasteella aivan ykköstilalle: alvin himokorottaminen, yleinen alvi, alempien alv-kantojen nostaminen, [Jani Mäkelä: Hyväksyitte käytännössä sen! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] kaikista pahimpana lääkkeiden arvonlisäverotuksen korottaminen, [Puhemies koputtaa] ja työllisyyden kannalta ehkä synkin päätös on ollut tämä kotitalousvähennyksen leikkaaminen, todella hölmö päätös, tuhansia työpaikkoja meni. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei menetetty!] Kokoomus rikkoi oman vaalilupauksensa, kokoomuspuolue lupasi parantaa kotitalousvähennystä. [Puhemies: Kysymys!]

Kysynkin nyt valtiovarainministeri Purralta: aiotteko te kehittää kotitalousvähennystä, vai aiotteko huonontaa sitä lisää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja unohtaa nyt sen syyn, minkä takia me olemme joutuneet tekemään niitä sopeuttamistoimia, sekä suoria menoleikkauksia erityisesti sinne käyttötalouspuolelle että myös valitettavasti veronkorotuksia. Se johtuu siitä, että me korjaamme julkista taloutta, ja käytännössä jokaisella kyselytunnilla me tavalla tai toisella tätä aihepiiriä käsittelemme.

Samaan aikaan olen monissa keskustapuolueen ehdotuksissa huomannut, että te ainakin puheissa, ainakin välillä, olette kantaneet huolta myös samasta julkisen talouden tilasta ja valtion voimakkaasta velkaantumisesta. Niinpä te olette esimerkiksi vastuullisesti esittäneet omissa vaihtoehdossanne aika tavalla samanlaisia veronkorotuksia kuin tämä hallitus. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Jos katsotaan sitä kokonaisuutta veronkorotusten suhteen, niin tällä hallituskaudella tähänkään mennessä kokonaisveroaste ei näillä meidän toimillamme nouse, mutta kyllä, olemme joutuneet tekemään myös tulopuoleen sopeutusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

16.48 Timo Mehtälä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viesti kentältä kuuluu: Yritykset Suomessa odottavat ympäristölupia jopa seitsemän vuotta. Yritykset eivät saa rahoitusta, vaikka hankkeet ovat kannattavia. Yritykset tekevät valtavan työn byrokraatian eteen. Yritykset ovat loputtoman väsyneitä siihen, että niiden pitää täyttää jos jonkin-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

laista viranomaisselvitystä sen sijaan, että voisivat keskittyä yritystoimintansa harjoittamiseen.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä luvituksesta pitää tehdä Suomen kilpailukykyteijä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ai nyt vasta!] Tavoitteeksi pitää asettaa, että Suomessa on Euroopan nopein luvitus — siis nopein luvitus — vaalikauden loppuun mennessä. Kysyn pääministerin sijaiselta, valtiovarainministeri Purralta: Onko hallitus valmis tarttumaan tähän? Oletteko valmiita tekemään tarvittavat muutokset sääntelyyn ja toimintatapoihin, jotta voimme olla nopeimman luvituksen maa Euroopassa? [Eduskunnasta: Edustaja Mehtälältä hyvä kysymys! — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.49 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kysymys oli luvituksesta, ja kyllä, olemme paitsi purkaneet edellisen hallituskauden aikana syntyneitä lisäsääntelyä myös teemme merkittäviä toimia siihen, että saamme sujuvoitettua niin ympäristöluvitusta kuin sitä kaupungeissa ja kunnissa tapahtuvaa muuta luvitusta, esimerkiksi rakentamisluvitusta.

Meillä on toivottavasti lähiaikoina tulossa hallituksen esitys tästä lupa- ja valvontavirastosta, jossa myös ympäristöluvituksen näkökulmasta tarkoitus on, että sujuvoitamme prosessia, luomme sen ennakoitavaksi ja päästään ikään kuin tämmöisen yhden luukun palvelumalliin, jossa yrityksen näkökulmasta siis saadaan yhdessä prosessissa samat asiat käsiteltyä ja täten myös parannettua sitä ennakoitavuutta. Ja kyllä, tässä on iso työ tehtävänä, sillä meillä on tässä maassa paljon viranomaisia, jotka näitä hankkeita käsittelevät, ja tällä hetkellä se kenttä on hyvinkin moninainen.

Tähän lakiesitykseen sisältyy myös ympäristöluvituksen näkökulmasta monia muutoksia. Toivottavasti pääsemme tämän pian tuomaan tänne. Mutta kyllä me teemme [Puhemies koputtaa] kaikkemme sen eteen, että luvitus on ennakoitavaa, sujuvaa ja nopeaa. [Eduskunnasta: Toisin kuin keskusta!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys Nестeen toimitusjohtajan palkkiosta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 34/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies! Olen istunut monessa hallituksessa ja myös pörssiyhtiön hallituksessa, ja yleensä, kun hallitukseen palkataan toimitusjohtaja, tehdään bonusjärjestelmiä, jotka tehdään niin, että ne riippuvat tuloksesta ja siitä, mitä toimitusjohtaja saa aikaan.

Nyt valtion omistamassa yrityksessä Nesteessä, josta valtio omistaa 44 prosenttia — mikä tarkoittaa periaatteessa enemmistöomistajaa, koska seuraava omistaja on Ilmarinen,

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

joka omistaa 2,59 prosenttia — on palkattu Heikki Malinen, jolle on lahjoitettu 1,2 miljoonan euron osakepotti ilman, että hän on tehnyt päivääkään töitä, [Vasemmalta: Oho!] minä lisäksi hänelle maksetaan yli 100 000 euroa kuukausipalkkaa sekä hänelle annetaan vielä ylisuuri eläke. Miten tämä on mahdollista? Valtio ei ollut hyväksymässä tätä, ja valtio voi määrätä, kuka istuu hallituksessa, ja kuitenkin Nesteen hallitus ei kuule valtiota. [Puhemies koputtaa — Eduskunnasta: Kuka vastaa?] Oletteko erottamassa hallitusta? [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ennen kuin annan ministerille puheenvuoron, huomautan istuntoa lehteriltä seuraaville kansalaisille, että suosionosoitukset tai muut huutelut eivät ole suvaittuja. — Ministeri Strand, olkaa hyvä.

16.52 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Yhtiön hallitus palkkaa toimitusjohtajan, omistaja vaikuttaa yhtiökokouksessa. Valtio omistajana nimenomaan äänesti tätä vastaan, ja valtio omistajana on myös pitänyt huolen siitä, että hallituksessa vaihtuu puheenjohtaja, palkitsemisvaliokunnassa vaihtuu myös puheenjohtaja. Jokainen voi miettiä, onko tällä ollut merkitystä. Sillä varmasti on ollut merkitystä. Elikkä valtio nimenomaan piti tätä ratkaisua, palkitsemispakettia, kohtuuttomana. Tämä oli täysin vastoin meidän omistajapoliittista periaatepäätöstä, ja siksi valtio omistajana voimakkaasti reagoi ja vastusti tätä yhtiökokouksessa. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.53 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yritykset toden totta tarvitsevat myös osaajia tässä ajassa, nimittäin osaajien löytyminen tuntuukin olevan yksi suurimmista kasvun esteistä. Hallitus on luvannut 100 000 uutta työntekijää mutta on mennyt jo tässä vaiheessa 50 000 pakkaselle. Tilanne on karmiva. Sen lisäksi työministeri sanoi tänään salissa, että seurataan, miten uudistus menee Suomen työllisyyden hoidon palveluiden uudistamisessa.

Voin kertoa terveisiä Päijät-Hämeestä. Tällä hetkellä työllisyyspalveluiden uudistamisessa jonottaa ihmisiä kasvavissa määrin ilman lupaus minkäänlaisesta palvelusta tämän vuoden puolella. [Jenna Simula: Tosi hyvä uudistus!] Kuulitte oikein: rahat ovat loppu jo tammikuun loppuun mennessä. Yksikään ihminen ei saa starttirahaa yritystoimintaan eikä esimerkiksi palkkatukea työllistymiseen.

Arvoisa ministeri Satonen, me tarvitsemme kaikki töihin. Milloin te puututte tähän tilanteeseen, [Puhemies koputtaa] joka vaivaa tällä hetkellä jo useammassa maakunnassa? [Mauri Peltokangas: Se olikin hyvä, se teidän tekemä maakuntauudistus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.54 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kerataan nyt hieman, mitä tässä on tapahtunut. Tämä uudistus, jolla TE-palvelut päätettiin siirtää kuntien hoidettaviksi, on tapahtunut edellisen hallituksen aikana, ja nyt se on pistetty toimeen. Nyt se on tapahtunut tämän vuoden alusta, kun ne on laitettu toimeen, ja nyt ne

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

resurssit ja toimintavälineet ovat niillä työllisyysalueilla, jotka itse voivat päättää, millä tavalla he siellä toimivat.

Mutta on totta, mihin edustaja Kemppi viittaa, ja tietenkin on niin, että kun meillä on esimerkiksi palkkatukipäätöksiä ja starttirahapäätöksiä, jotka jälkikäteen tullaan maksamaan, niin niitten osalta, jotka ovat käynnistyneet vuoden 2024 puolella, ne kulut, jotka kohdistuvat vuoteen 2024, valtio tulee näille työllisyysalueille maksamaan tällä tietoa huhtikuussa. Siinä on kyse noin 100 miljoonan euron jutusta. Mutta jos näin ei olisi toimittu, silloin nämä kaikki olisivat katkenneet tässä siirrossa, [Puhemies koputtaa] ja tämä on ihan välttämätön toimintatapa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys sisäministerin toiminnasta pakolaiskiintiön kohdentamisessa (Timo Furuholm vas)

Suullinen kysymys SKT 35/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuusvaltuutettu sai tänään valmiiksi selvityksensä liittyen sisäministeriön poliittisen johdon toimintaan vuoden 2025 pakolaiskiintiön kohdentamisessa. Valtuutetun kannanotto on selkeä: ministerivastuulla on syyllistytty perustuslaissa ja yhdenvertaisuuslaissa kielletyn syrjivän ohjeistuksen antamiseen, kun on pyritty priorisoimaan kristittyjä pakolaisia muiden kustannuksella. Syrjinnällä vaarannettiin jo valmiiksi erittäin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. [Ben Zyskowicz: Eikö ne kristityt ole haavoittuvassa asemassa?]

Olimme vasemmistoliitossa asiasta huolissamme jo syksyllä, kun esitimme syrjinnän kiistäneelle sisäministeri Rantaselle epäluottamusta. Yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanoton myötä epäluottamus ministeriä kohtaan on vain vahvistunut.

Arvoisa pääministerin sijainen, voiko syrjivästi toiminut ja lakia rikkonut ministeri istua teidän hallituksessanne? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.57 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin sisäministeri on tänään saanut tämän yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanoton liittyen pakolaiskiintiöön. Sisäministeri ei itse ole täällä paikalla, hän on Brysselissä. Ministeriössä tutustutaan tähän kannanottoon tarkasti, ja myös oikeuskanslerin arviota tässä asiassa pyydetään, ja asiaan sen jälkeen palataan.

Mitä tulee sitten siihen, miten Suomessa kohdennetaan näitä UNHCR:n kiintiöitä, yleensä joka vuosi ei ole tehty suoraa päätöstä tämän UNHCR:n pohjan pohjalta, vaan on tehty siellä erilaista uudelleenmäärittelyä. Tässä ei ole tapahtunut minkäänlaista syrjintää.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Hallitusohjelman mukaisesti kaikki henkilöt, jotka ovat pakolaisaseman täältä saaneet, ovat näitä UNHCR:n määrittämiä pakolaisia, ja hallitusohjelman mukaisesti esimerkiksi omassa maassaan vainotuksi tulleita vähemmistöryhmiä voidaan auttaa, kuten tässä tapauksessa kristittyjä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys lääkkeiden saatavuuden turvaamisesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 36/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Lääkkeiden saatavuus on tärkeä osa huoltovarmuutta, mikä tulee turvata myös poikkeusoloissa. Saatavuushäiriöt ovat lisääntyneet viimeisten kymmenen vuoden aikana, ja myös uusien lääkkeiden saaminen markkinoille on eurooppalaisittain verrattuna hidasta ja byrokraattista. Suomen pieni markkinaosuus, vain 0,3 prosenttia, globaaleilla lääkemarkkinoilla tuo myös haasteita, kun lääkkeiden kysyntä on kasvussa kaikkialla.

Huoltovarmuutemme lääkkeiden osalta on hyvin riippuvaista tuonnista, ja tämä tarkoittaa sen turvaamista varastoimalla. Eurooppalainen ja erityisesti kotimainen lääketeollisuus olisivat kestäviä ratkaisuja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Kysyn: mitkä ovat ne toimet, joilla hallitusohjelman mukaisesti turvataan lääkkeiden saatavuutta ja huoltovarmuutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.59 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos!

Nyt oli äärimmäisen tärkeä kysymys, kiitos siitä edustaja Räsäselä.

Toimet ovat erittäin laajat, ja lähdän liikkeelle eurooppalaisesta tasosta, eli EU parhailaan valmistelee isoa lääkepakettia, jonka yksi tavoite on lääkkeiden saatavuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Siihen sisältyy myöskin eurooppalainen oma tuotanto ja sen vahvistaminen ja tietysti myöskin kotimainen. Lisäksi meillä on käynnissä useita lainsäädäntöuudistuksia, muun muassa lääkkeiden velvoitevarastointilakia uudistetaan. Meillä on kotimaiset varmuusvarastot, me teemme varautumista koko ajan. Lisäksi Suomeen on saatu ihan hiljattain myöskin isot EU:n laajuiset rescEU-varmuusvarastot, jotka sitten tietysti kriisiolosuhteissa hyödyttäisivät myöskin Suomea ja olisivat täällä kovin lähellä.

Monia toimia ja erittäin monia lainsäädäntöuudistuksia tässä maailmanajassa parhailaan valmistellaan, ja tämä on tietysti ymmärrettävästi kriittisen tärkeä kysymys, että meillä on lääkkeet turvattu ja meidän koko lääkeketju toimii näissä vakavissa mahdollisissa häiriötilanteissa ja globaaleissa saatavuushäiriöissä, jotka ovat nyt jo yleistyneet. — Kiitos.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Kyselytunti päättyi.

3. Mikko Savolan vapautuspyyntö talousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 19/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 7.3.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.3.2025 kello 10.

4. Markku Siposen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 20/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 7.3.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.3.2025 kello 10.

5. Antti Kurvisen vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 21/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 7.3.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.3.2025 kello 10.

6. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Kertomus K 16/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 2/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Krista Mikkonen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis ilmastovuosikertomus, joka kokoaa yhteen eri sektoreilla tapahtuvan ilmastotyön ja ar-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

vion ilmastotoimien riittävyydestä ja tarpeen lisätoimille. Ilmastovuosikertomus on ilmastolain mukaisesti annettava joka vuosi. Näin kansallista ilmastopolitiikkaa pystytään seuraamaan vuosittain ja koko eduskunta pääsee siitä keskustelemaan. Ympäristövaliokunnan puheenjohtajana esittelen nyt tämän yksimielisen mietinnön.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomukset ovat luonnollisesti aina katsaus menneeseen. Tämä vuoden 2024 kertomus käsittelee vuoden 2023 lopun tilannetta, ja se on annettu viime vuoden kesäkuussa. Tämän vuoksi ilmastovuosikertomukseen sisältyvä tieto on osittain jo vanhentunutta. Sen laadinnassa ei ole voitu huomioida kertomuksen valmistelun jälkeen tehtyjä päätöksiä, kuten esimerkiksi liikenteen päästöjä lisäävää jakeluvelvoitteen löyhentämistä. Kertomuksen päästötiedot perustuvat niin sanottuihin pikaennakkotietoihin, joihin myös valiokuntien asiantuntijakuulemiset ovat perustuneet. Lopulliset päästötiedot tarkentuvat aina loppuvuodesta.

Ympäristövaliokunnan jo lopetettua kuulemiset olemme saaneet maankäyttösektorista uutta tietoa, jonka mukaan Suomen metsät eivät enää ole nettonielu. Valiokunta nostaa mietinnössään esille ongelman tiedon ajantasaisuudesta. Ympäristövaliokunnan on pitänyt mietinnössään, samoin kuin sille antaneiden valiokuntien lausunnoissaan, perustaa arvionsa ja kannanottonsa siihen tietoon, jonka se on viimeistään syksyllä 24 saanut käyttöönsä. Tämä luonnollisestikin poikkeaa jo siitä, mitä me tiedämme tänään. Ympäristövaliokunta pitääkin tärkeänä, että vuosikertomuksen käsittelyä eduskunnassa tiivistetään jatkossa, jotta mietintö olisi ajantasaisempi. Hallitus antaa ilmastovuosikertomuksen kesäkuussa. Jos tässä talossa valiokunnat jatkossa käsittelevät kertomuksen heti syysistunto-kauden alussa ja se olisi täällä eduskunnan suuressa salissa käsittelyssä myöhemmin syksyllä, kuvaisi se paremmin vallitsevaa tilannetta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta myös toivoo, että kertomusta kehitetään niin, että toimien vaikuttavuutta ja vaikutusten kuvausta kehitetään entistä analyyttisempaan suuntaan. Jatkossa on toivottavaa pyrkiä antamaan kokonaisuutta tosiasiallisesti... — Anteeksi, nyt minun täytyy... Tekninen ongelma, tämä puhe hävisi tästä. — Eliikkä jatketaan: Siis todella valiokunta toivoo, että kertomusta kehitetään niin, että toimien vaikuttavuutta ja vaikutusten kuvausta kehitetään entistä analyyttisempaan suuntaan. Jatkossa on toivottavaa pyrkiä kuvaamaan kokonaisuutta tosiasiallisesti toteutettavien toimien vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kautta. Valiokunta katsoo, että hiilikädenjäljen tarkastelu on osa kokonaiskuvan tarkastelua ja sen sisällyttäminen vuosikertomukseen on kannatettavaa, vaikka sen laskenta vaatii kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomus tuo esille, että kasvihuonekaasupäästöt laskivat 11 prosenttia vuonna 2023 edellisvuoteen verrattuna. Päästökaupparektorin energian- ja lämmöntuotannon päästöt laskivat jopa odotettua nopeammin, 19 prosenttia. Vuonna 2023 taakanjakosektorilla päästöt laskivat kaikissa pääluokissa, myös liikenteessä ja maataloudessa. Mutta kokonaisuudessaan päästövähennystahti ei kuitenkaan nykytoimilla ole riittävä vuodelle 2030 asetetun 60 prosentin päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi, vaan lisätoimia tarvitaan 1,3 megatonnin edestä. Suomen EU:n vuoden 2030 päästövähennyssitoumuksien suhteen päästökaupparektorilla tavoitteet ylittyvät, mutta taakanjakosektori vaatii 1,7 megatonnin lisätoimia.

Maankäyttösektori oli vuosikertomuksen tietojen mukaan vielä pieni nettonielu, mutta uusien tietojen valossa tilanne on muuttunut päinvastaiseksi. Maankäyttösektorin nettonielukehitys näyttää paljon heikommalta kuin aikaisemmin on arvioitu, eivätkä sen nettopäästöt vähene riittävästi EU-velvoitteisiin tai kansalliseen ilmastolakiin nähden ilman merkit-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

täviä lisätoimia, joita valiokunta peräänkuuluttaa. Maankäyttösektorin muuttuminen netto-nielusta nettopäästölähteeksi viime vuosina johtuu erityisesti puuston kasvun hidastumisesta ja korkeista hakkuumääristä.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta on saanut selvityksen ilmastotoimien sekä niiden tekemättä jättämisen kustannuksista yhteiskunnalle ja yrityksille. Valtiovarainministeriön toteuttama tarkastelu korostaa nopeiden ja päättäväisten ilmastotoimien merkitystä ilmastomuutoksen vaikutusten hillinnässä ja siten talouden kehityksessä. Analyysin tuloksena todetaan, että jos ilmastomuutoksen hillintä epäonnistuu ja Pariisin ilmastositomuksen tavoitteita ei saavuteta, Suomen talouskasvu hidastuu.

Valiokunta myös toistaa viimevuotisen kannanottonsa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keskeisten ilmastopolitiikan suunnitelmien päivittämiseksi ja valmistelee ehdotukset kustannustehokkaiksi lisätoimiksi toimien kokonaisvaikutukset huomioon ottaen. Valiokunta pitää edelleen päästöjen vähentämistä keskeisenä keinona ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisesti päästökauppaa pidetään tehokkaana keinona kohdentaa päästöjen vähennykset sellaisiin kohteisiin, joissa ne ovat mahdollisimman edullisesti saavutettavissa. Mutta lisätoimia tarvitaan myös muilla sektoreilla.

Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde Suomessa ja muodostaa maamme kokonaispäästöistä 23 prosenttia. Liikenteen päästövähennysten osalta valiokunta nostaa esiin kohtuuhintaisten vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden saatavuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maatalouden päästövähennykset saavutetaan helpoimmin turvepelloilla. Erityisesti vajaatuottoisten turvepeltojen poistaminen maatalouden tuotantotoiminnasta on tehokas toimi. Toimenpiteistä kustannusvaikuttavin on ruokohelven tai muun kosteikkoviljelykasvin viljely korotetulla pohjaveden tasolla. Valiokunta korostaa myös hyvien viljelykäytäntöjen merkitystä päästöjen vähentämisessä, hiilensidonnassa ja maatalousmaan kasvukunnon ylläpitämisessä. Turvemaiden ja ylipäätään maatalouden päästöjen vähentämisessä valiokunta pitää tärkeänä sovittaa yhteen päästöjen vähentämisen, elintarvikehuoltovarmuuden ja tuotannon kannattavuuden vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta myös korostaa ilmastoviisaan metsätalouden merkitystä. Metsiä tarvitaan ilmastomuutoksen hillintään, ja niiden terveydestä ja kasvukunnosta on huolehdittava. Suomen metsät toimivat yhä hiilinieluna, mutta ne eivät ole nettonielu. Valiokunta nostaa esille esimerkiksi jalostetun taimimateriaalin käytön, biotalouden arvonlisän nostamisen ja metsäsektorin arvoketjujen pidentämisen sekä puurakentamisen.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen vaativat luonnonvarojen resurssiviisasta hyödyntämistä. Ilmastovuosikertomuksen mukaan luonnonvarojen otto maailmassa on kolminkertaistunut viimeisen 50 vuoden aikana. Ennusteen mukaan vuonna 2060 luonnonvaroja otetaan jopa 60 prosenttia nykyistä enemmän. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä kiertotalouden ja puhtaan energiasiirtymän merkitystä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristövaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puhujalista on nyt sen verran lyhyt, että en avaa ainakaan tällä hetkellä debattia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Ilmastomuutos on aikamme suurimpia haasteita. Sen hillitseminen vaatii johdonmukaista ja määrätietoista politiikkaa ja

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

työtä. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus tarjoaa ajankohtaisen katsauksen siihen, miten Suomi edistyy ilmastotavoitteidensa saavuttamisessa. Kertomus osoittaa, että päästöt ovat vähentyneet merkittävästi. Suomi on sitoutunut ilmastotavoitteisiin. Ilmastovuosikertomuksen mukaan päästökauppasektorilla päästöt ovat vähentyneet tehokkaasti fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisen ansiosta. Hallitusohjelman mukaisesti metsien hiilinieluja vahvistetaan, jotta voimme turvata metsien ja muiden hiilinielujen kyvyn sitoa hiiltä ja saavuttaa asetetut tavoitteet.

Arvoisa herra puhemies! Suomen ilmastopolitiikka kytkeytyy EU:n laajuisiin tavoitteisiin. Suomen on kannettava oma vastuunsa ja varmistettava, että päästövähennystoimet ovat vaikuttavia. Teknologian kehitys ja korkeatasoinen tutkimus auttavat ohjaamaan tätä muutosta, mutta tarvitsemme myös kansallisia päätöksiä ja investointeja. Meillä on myös pohjoisessa paljon osaamista, teknologiaa ja innovaatioita, joita voidaan viedä maailmalle ja näin ollen pelastaa maailman luontoa ja ympäristöä. Biopolttoaineiden käytön tehostaminen ja pitkässä juoksussa vedyn käyttö energiana on tärkeä suunta. Näistä hyötyy koko maailma, ja ne ovat myös erinomainen vientituote Suomelle. Vienti parantaa maamme taloutta.

Arvoisa herra puhemies! Suomen on toimittava ilmastopolitiikassaan sekä vastuullisesti että realistisesti. Ilmastovuosikertomuksen perusteella tiedämme, että kehityssuunta on oikea. Samalla on huolehdittava siitä, että ilmastotoimet ovat sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä. Yritysten, kuntien ja kansalaisten on voitava luottaa siihen, että Suomi kulkee määrätietoisesti kohti tavoitteitamme ilman, että elinkeinoelämän kilpailukyky tai kansalaisten arki kärsii. Ilmastopolitiikan onnistuminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja yhteistyötä. On tärkeää, että eduskunta sitoutuu maamme ilmastotoimiin, jotta voimme varmistaa kestävän ja turvallisen tulevaisuuden niin Suomelle kuin tuleville sukupolville. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.14 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies! Tänään meillä on käsittelyssä valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024. Se tarjoaa kattavan katsauksen Suomen ilmastopolitiikan tilanteesta. Kertomus tarkastelee kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilinielujen kehitystä sekä arvioi toteutettujen toimien riittävyyttä suhteessa asetettuihin ilmastotavoitteisiin.

Päästöt laskivat vuonna 2023 kaikissa päästöluokissa, myös liikenteessä ja maataloudessa. Maatalouden päästöt vähenivät prosentilla. Maa- ja metsätalousvaliokunta on todennut lausunnossaan, että ilmastolain mukaisesti suunnitelmien valmistelussa on otettava huomioon suunnitelmien mahdolliset vaikutukset kotimaiseen ruokaturvaan. Maatalouden ilmastotyössä tulee varmistua siitä, ettei kansallisen ruuantuotannon edellytyksiä ja elintarvikehuoltovarmuuden toteutumista heikennetä.

Arvoisa puhemies! Suomalainen puhdas ruoka tarkoittaa ruokaa, joka on valmistettu laadukkaista, luonnollisista ja mahdollisimman vähän prosessoiduista raaka-aineista. Suomen ainutlaatuinen luonto, neljä vuodenaikaa ja vähäinen teollinen saastuminen mahdollistavat korkean elintarviketurvallisuuden ja puhtaiden raaka-aineiden tuotannon. Suomessa ruuantuotanto on jo monilla aloilla kestävämpää verrattuna moniin muihin maihin. Esimerkiksi kestävä kalastus ja metsästyksen sääntely varmistavat, että luonnonvarat eivät hupene. Lähiruoka on merkittävää huoltovarmuutemme takaajana, ja siksi maatalousyrittäjistämme on pidettävä huolta. Tähän hallitusohjelmasta löytyy monia toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet eivät saa olla esteenä yrittäjyydelle eivätkä teollisuuden kasvulle, eivätkä ne saa luoda kohtuuttomia kustannuksia erityisesti pk-yrityksille. On tärkeää löytää tasapaino, jossa ilmastotavoitteet edistävät kestävästä kehityksestä mutta eivät tukahduta innovaatioita tai kasvumahdollisuuksia. Kun ilmastotoimet toteutetaan älykkäästi ja ne tukevat teollisuuden siirtymistä kohti kestävämpää toimintaa, ne voivat luoda uusia mahdollisuuksia sekä yrittäjyydelle että teollisuudelle. Tämä on ehdottomasti Suomen kasvulle tärkeää.

Metsäyhtiöitä edustava Metsäteollisuus esittää, että Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitetta arvioitaisiin uudelleen. Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite on poliittinen päätös. Tavoite tehtiin edellisten hallitusten aikaisten tietojen ja olettamusten perusteella. On tärkeää huomata, että tilanne on nyt erilainen. Suomen hiilineutraalisuustavoitetta on arvioitava uuden tieteellisen tiedon ja ilmastolain perusteella uudelleen, ja sen jälkeen hallitus päättää jatkotoimenpiteistä. Maamme metsien hyvinvointi, elinvoima ja kasvuun panostaminen sekä hiilinielujen vahvistaminen on tärkeää. Uusiutuvasta ja karttuvasta raaka-aineesta puusta tehtyjen tuotteiden rooli on tärkeä osa tätä työtä. Suomen on toimittava vastuullisesti mutta myös maamme edun mukaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

17.17 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Ilmastovuosikertomus, aiheemme tänään, on hyvä ja tarpeellinen työväline, mutta kuten valiokunnan puheenjohtaja äsken esitti, prosessia tulisi nopeuttaa, jotta tieto olisi ajantasaista ja siitä olisi meille kaikille enemmän hyötyä. Saimme ilmastovuosikertomuksen käsittelyymme viime vuoden kesäkuusta.

Sisällöstä muutama havainto: Ensinnäkin vuosikertomukseenhan ei sisällytetä konkreettisia ehdotuksia, vaan ilmastolain 16 §:n mukaisesti valtioneuvosto päättää ilmastopolitiikan suunnitelmien seurannan yhteydessä tarvittavista lisätoimista, jotka sovitusti kuulemme tämän kevään aikana. Ja näitä asioita, joita odotamme tänne saliin hallitukselta, ovat keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU, energia- ja ilmastostrategia, mukaan lukien päästövelan lyhentämisohjelma, jossa on muun muassa nämä mainitut maankäyttösektorin toimet, ja arvioimme myös kansallista ilmastolakia.

Ilmastolaista on käyty keskustelua, lähetetty vetoamuksia, ja tavoitteista pitäisi luopua kokonaan tai sitten ei missään nimessä. Kokoomus ja koko hallitus ovat jo hallitusohjelmassaan sitoutuneet ilmastolain ja hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin ja sen myötä tähän 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen. Olemme sitoutuneita ilmastonmuutoksen torjuntaan ennen kaikkea siksi, että ilmastonmuutos on uhka ihmiskunnalle, turvallisuudellemme, luonnon ja elinkeinoillemme. Vaikeaa on, mutta yritetään silti.

Suomalaisyritykset ovat sitoutuneet ilmastotavoitteisiin. Puhtaan siirtymän investointeja on saatu Suomeen jo miljardien edestä, ja Suomi ja kansainväliset yritykset haluavat niitä tänne lisää. Puhtaan siirtymän liiketoiminta sekä puolustusteollisuus ovat suurimpia kasvun mahdollisuuksia, mitä Suomelle on nyt tarjolla. Hyvä uutinen on se, että Suomi on saanut vähennettyä päästöjä odotettua paremmin erityisesti päästökauppa-sektorilla. Esimerkkinä puhtaan sähkön osuus oli jo 95 prosenttia koko sähköntuotannosta tarkasteluvuonna. Valiokunta oli yksimielisesti sitä mieltä, että päästöjä on vähennettävä edelleen.

Lisätoimia on tehtävä taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin sisällä. Tilannekuva muuttuu koko ajan, emmekä tietenkään halua maksaa hiilinieluista sellaisille maille, joille

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

metsä tarkoittaa puistoa. Metsien maaperän nielujen heikkeneminen on silti yhteinen ongelmamme esimerkiksi Ruotsin kanssa. Trendi on jatkunut jo vuosia. Keskeinen kiihdyttäjä on vuosia jatkunut ilmaston lämpeneminen, johon metsänomistaja ei juurikaan ole voinut vaikuttaa. Metsien hiilinieluja tulee vahvistaa, ja hiili tulee sitoa esimerkiksi puurakentamiseen ja vihreään betoniin. Taidamme polttaa puuta tällä hetkellä enemmän kuin siitä rakennamme.

Liian voimakkaisiin harvennuksiin on puututtava, puustoa kasvatettava tiheämpänä ja kiertoaikoja pidennettävä. Odotetaan silti rauhassa maa- ja metsätalousministeriön selvitystä. Sitä on vaikea arvioida sitä vielä kuulematta ja näkemättä.

Kiitän ympäristövaliokunnan kollegoja yksimielisestä mietinnöstä. Löydämme yhdessä varmasti ratkaisuja, joilla huomioimme luonnon, huoltovarmuuden ja talouden näkemykset ja toimimme yhdessä yhteistä globaalia uhkaa vastaan, joka on vaarassa tuhota kaikki kolme ensin mainittua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.21 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen keskeinen viesti on, että Suomi ei ole hallituksen nykytoimilla saavuttamassa Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti sitovia ilmastotavoitteita. Ilmastovuosikertomus tosiaan koskee vuotta 2023, mutta tiedämme, että tilanne on mennyt siitä Orpon hallituksen johdolla huonompaan suuntaan. Orpon hallitus on ensimmäinen, joka on päätöksillään aktiivisesti lisännyt ilmastopäästöjä. Toisaalta se ei ole tehnyt mitään konkreettisia toimia hiilinielun vahvistamiseksi, vaikka metsiemme hiilinielumahdus on ollut tiedossa jo pitkään.

Edustaja Aalto-Setälä kertoi, että hallitus on sitoutunut ilmastolakiin ja sen tavoitteisiin. Tämä oli tietysti hyvä kuulla, mutta samaan aikaan hallituksen riveistä on kuitenkin aivan avoimesti niitä myös kyseenalaistettu. Ilmastotavoitteiden löysäämisellä spekulointi on vaarallista puhetta ajassa, jossa talous sakkaa ja tarvitsemme Suomeen aidosti kestäviä vihreän siirtymän investointeja luomaan työtä ja elinvoimaa. Lisätoimien tarve niin taakanjakosektorin päästövähennystahdin kiihdyttämiseksi kuin hiilinielujen elvyttämiseksi maankäyttösektorilla on ilmeinen. Todella huolestuttavaa on, että hallitus ei ole ryhtynyt lisätoimiin tavoitteiden saavuttamiseksi, vaikka eduskunta edellytti niitä jo edellisen ilmastovuosikertomuksen yhteydessä hyväksytyssä lausumassa.

Arvoisa puhemies! Pidän vastuuttomana sitä, että tutkijoiden hiilinielulaskelmia kyseenalaistetaan kevyin perustein ja tutkijat joutuvat oikomaan vääriä väitteitä. Luonnonvarakeskuksen hiilinielulaskelmien menetelmät perustuvat yli kahden vuosikymmenen tutkimukseen, ja sen arviointimenetelmät ovat avoimesti saatavilla. Suomessa on kansainvälisesti vertailtuna nieluista poikkeuksellisen hyvää tietoa. Suomen ilmastopolitiikan pitää jatkossakin olla tiedeperustaista. Olemme vaarallisella tiellä, jos lainsäädäntötyötä ryhdytään perustelemaan tutkitun tiedon sijaan eturyhmien lobbauksella. Sen sijaan, että kiistellemme vuosiluvuista, meidän on tehtävä kaikkemme ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Suomen ilmastotavoitteista ja -velvoitteista luistaminen ei ole vaihtoehto, eikä siitä keskustelu ole maallemme kunniaksi.

Keskeinen syy nielujen romahtamiseen on metsien kasvun hidastumisen ohella metsiemme liikahakkuut. Tämä on myös metsäteollisuuden syytä tunnustaa, sen sijaan, että vaadittaisiin ilmastopolitiikan vesittämistä. Metsäteollisuuden tulevaisuuden kannalta olennainen kysymys on, miten puuraaka-aineen jalostusarvoa saadaan nostettua. Tämä on

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

tunnistettu myös hallituksen tilaamassa Risto Murron kasvuraportissa. Noin 60 prosenttia Suomessa käytetystä puusta päätyy energiantuotantoon sivuvirtoina, ja tämä määrä on ollut kasvussa. Metsäsektorin jalostusarvo on laskenut paperin kulutuksen pitkään jatkuneen alenemisen myötä, ja näiden volyymien korvaaminen uusilla, korkeamman lisäarvon tuotteilla on kesken. Jotta luonnonvarojen kulutus saadaan laskettua maapallon ekologisen kantokyvyn rajoihin, Suomen kaltaisen kehittyneen teollisuusmaan on pyrittävä kunnianhimoisesti kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen tuotteisiin, jotta luonnonvarojen ylikulutusta kokonaisuutena saadaan vähennettyä.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan tavoite on pidettävä koko ajan kirkkaana mielessä. Kyse on siitä, onnistummeko ihmiskuntana pysäyttämään ilmaston kuumenemisen vai emmekö onnistu. Yksikään maa ei pysty ratkaisemaan ilmastokriisiä yksin. Sen sijaan jos jokainen maa jää kyttäilemään, mitä toinen tekee, ja odottamaan tekoja muilta, valmista ei tule. Suomi on valinnut olla etujoukoissa, kantaa vastuuta ja näyttää suuntaa. Tämä on luonut meille hyvää mainetta ja lisännyt maamme houkuttelevuutta vihreiden investointien kohteena. Tätä asemaa meillä ei ole varaa menettää.

Kun puhutaan kustannuksista, on aina pidettävä mielessä vaihtoehtoiset kustannukset, jos ilmaston kuumenemisen annetaan edetä. Eli ilmastokriisin torjunta ei ole ilmaista, mutta se on huomattavasti halvempaa kuin tekemättä jättäminen. Jo nykyisellään ilmaston kuumeneminen syö arvioiden mukaan merkittävän osan taloudesta ja hyvinvoinnista, ja vauhti kiihtyy, jos ilmastotoimia ei tehdä. Ilmaston kuumenemisen haitalliset vaikutukset näkyvät myös jo täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän ilmastovuosikertomukseen: Se on tärkeä dokumentti, joka mahdollistaa ilmastopolitiikan arvioinnin ja keskustelun vuosittain tässä salissa. Kannatan ympäristövaliokunnan esityksiä ilmastovuosikertomuksen kehittämiseksi ja erityisesti käsittelyaikataulun muuttamista niin, että pääsisimme nopeammin käsittelemään edellisen vuoden raporttia. Sinänsä positiivista on se, että ympäristövaliokunta pystyy tuottamaan yksimielisiä mietintöjä tähän saliin, mikä osoittaa, että kuitenkin on tahtoa ratkaista näitä ongelmia, ja toivottavasti se myös hallituksen politiikassa näkyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.26 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Näinä epävarmoina aikoina on hienoa, että ympäristövaliokunnan mietintö näin tärkeästä asiasta kuin ilmastovuosikertomuksesta oli yksimielinen. Kiitos kaikille hyvästä yhteistyöstä.

Iso kuva on se, että päästöt vähenevät mutta nettopäästöt ovat vielä kestäättömällä tasolla. Johtopäätöksenä on siis edelleen, että lisätoimia tarvitaan ja jotta voisimme saavuttaa hiilineutraalisuustavoitteen, tarvitsemme hiilinieluja. Ilmastovuosikertomus käsittelee menneitä, ja tällä hetkellä maankäyttösektorin tilanne on vähintäänkin haastava, kun hiilinielusta on tullut päästölähde. Tässä tilanteessa, kun ilmastokriisi pahenee kuukausi kuukaudelta, meidän pitäisi tehdä enemmän, ei vähemmän, hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Valtion rooli on tässä keskeinen, ja tästä näkökulmasta on huolestuttavaa, että hallituksen ilmastopoliittinen linja on epäselvä.

Millaisia signaaleja lähetetään, kun merkittävä osa hallituspuolueiden edustajista, esimerkiksi Ylen kyselyn mukaan, haluaa luopua nykyisestä tavoitteesta? Tämä johtaa siihen, että Suomessa keskustellaan nyt siitä, pitäisikö ilmastotavoitteita lykätä, vaikka meidän pitäisi keskustella lisätoimista ja reilusta siirtymästä. Ratkaisuja olisivat esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

nykyisten ilmastosuunnitelmien ja tiekarttojen toteuttaminen ja päivittäminen, maankäytön muutosmaksu, metsälain uudistus, uusi luontolaki, joka vastaa ilmastolakia, sekä merkittävästi laajentunut valtion metsien suojelu tutkijoiden vetoimuksen mukaisin kriteerein.

Ärade talman! I dessa osäkra tider är det glädjande att miljöutskottets betänkande i en så här viktig fråga som klimatårsberättelsen var enhälligt. Den stora bilden är att utsläppen minskar men nettoutsläppen fortfarande är på en ohållbar nivå. Slutsatsen är därför att ytterligare åtgärder behövs.

För att vi ska kunna uppnå målet om koldioxidneutralitet behöver vi kolsänkor. Klimatårsberättelsen behandlar förstas det förflutna, och just nu är situationen inom markanvändningssektorn minst sagt utmanande, eftersom kolsänkan har blivit utsläppskälla.

I den här situationen, där klimatkrisen förvärras månad för månad, borde vi göra mer, inte mindre, för att uppnå klimatneutralitet. Statens roll är central i detta, och ur det perspektivet är det oroväckande att regeringens linje är oklar. Vilka signaler sänds ut när en betydande del av regeringspartiernas representanter och till och med ett par av partiledarna ifrågasätter målet? Det leder till att diskussionen i Finland nu handlar om huruvida vi borde skjuta upp våra klimatmål, när vi egentligen borde diskutera ytterligare åtgärder och en rättvis omställning. Lösningar skulle kunna vara till exempel genomförande och uppdatering av de nuvarande klimatplanerna och färdplanerna, en avgift för ändrad markanvändning, en justering av skogslagen, en ny naturlag som motsvarar klimatlagen samt ett betydligt utökat skydd av statliga skogar enligt kriterierna i forskarnas uppmärksammade upprop.

Arvoisa puhemies! On täysin hälyttävää, että vielä vuonna 2025 maailmassa ei ole ainutakaan hiilineutraalia hyvinvointivaltiota. Sen, että sellainen olisi olemassa, symboli- ja signaaliarvoa ei pidä aliarvioida. Tavoitteen saavuttaminen olisi kuitenkin jotain aivan muuta kuin symbolipolitiikkaa. Se olisi vastuunkantoa ja inspiraation lähde, ja se loisi uskottavuutta välttämättömälle siirtymälle niin EU:ssa kuin globaalistikin. Se olisi taloudellisestikin viisasta. Sopeutuminen ilmastokriisiin jälkikäteen tulee kalliimmaksi kuin globaalin lämpenemisen hillitseminen ajoissa. Tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä on tästä hyvä lause: ”Jos ilmastonmuutoksen hillintä epäonnistuu ja Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita ei saavuteta, Suomen talouskasvu hidastuu. Kasvun hidastuminen laskee julkisyhteisöjen tulojen rahamääräistä tulevaa tasoa ja lisää menoja suhteessa bruttokansantuotteeseen ja johtaa edelleen velkasuhteen kasvuun.”

Ärade talman! Att anpassa sig till klimatkrisen i efterhand blir dyrare än att bromsa den globala uppvärmningen. Vi behöver ta vår del av ansvaret nu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, Mai, olkaa hyvä.

17.31 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Hallitukselta on nyt koko kausi odotettu lisätoimia, mutta mitään ei ole tapahtunut. Näitä lisätoimia peräänkuuluttaa myös nyt tämä käsittelyssä oleva ilmastovuosikertomus, ja niitähän peräänkuuluttaa koko eduskunta, ja kuten tässä ympäristövaliokunnan mietinnössäkin tuodaan esille, myös ympäristövaliokunta, yksimielisesti vieläpä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Orpon hallituksen ilmastotoimet ovat päinvastoin olleet merkittäviä ilmastopoliittisia heikennyksiä, joiden myötä tarve lisätoimille on entistäkin akuutimpi. Nykytoimiskenaarioon perustuva päästövähennystahti, joka ei monelta osin vielä huomioi näitä hallituksen heikennyksiä, ei ole riittävä kansallisten ilmastotavoitteidemme saavuttamiseksi: eli 60 prosenttia vuonna 2030 vuoden 90 tasoon verrattuna ja hiilineutraalius vuonna 2035. Päästökehityksen ei voida sanoa edenneen tavoitteita tukevalla tavalla, kun huomioidaan kaikkien päästösektoreiden muodostama kokonaiskuva. Maankäyttösektorin tilanne on erityisen huolestuttava. Luonnonvarakeskuksen tammikuussa julkaiseman kasvihuonekaasuintentaarion pohjalta on tunnistettu, että vuoden 24 ilmastovuosikertomuksen arvio nielujen tilasta oli liian optimistinen. Metsät ovat tosiasiaa kääntyneet päästölähteeksi jo vuonna 21.

Hallituksen tulisi nyt ensi toimenaan laskea hakkuumääriä ja suojella kaikki valtion vanhat ja luonnonvaraiset metsät. On sekä ilmasto- että talouspoliittisesti kestävämpiä laskea sen varaan, että maankäyttösektorin nieluvaje voidaan kompensoida muualta Euroopasta ostetuilla nieluyksiköillä tai taakanjakosektorin päästöyksiköillä. Maatalouden päästöjen vähentämiseksi maatalouden tuki- ja tuotantorakennetta tulisi perustavanlaatuisesti uudelleenarvioida. Esimerkiksi kasviproteiinien viljelyyn siirtyminen kotimaassa itse asiassa vahvistaisi ruokajärjestelmämme huoltovarmuutta ja kannattavuutta sen lisäksi, että se olisi tehokas keino pienentää ruuantuotannon hiilijalanjälkeä kokonaisvaltaisesti. Suomella olisi valtavasti potentiaalia asemoitua kansainvälisestikin kasvipohjaisen ruokateknologian kärkimaana.

Myös taakanjakosektorilla hallituksen päätökset ovat arviolta päästöjä lisääviä. Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan esimerkiksi jakeluvelvoitteen alentaminen tulee hidastamaan taakanjakosektorin päästövähennystahtia.

Kuten valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, ilmastovuosikertomukseen liittyy sen hyödyllisyydestä huolimatta tiettyjä ongelmia, jotka koskevat erityisesti katsauksen ajantasaisuutta. Vuoden 24 ilmastovuosikertomuksessa arvioidut nykytoimiskenaariot eivät sisällä nykyisen hallituksen päättämiä ilmastotoimia. Asiantuntijalausuntojen mukaan useat näistä toimista, kuten esimerkiksi tämä mainittu uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoitteen alentaminen, tulevat todennäköisesti vaikuttamaan heikentävästi ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Siten vuoden 24 ilmastovuosikertomus, joka jo nykyisessä muodossaan tunnistaa lisätoimien tarpeen, antaa todennäköisesti todellisuutta optimistisemmän tilannekuvan päästöjen kehityksestä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee pikaisesti esittää kokonaisarvio Orpon hallituksen uusien linjauksien vaikutuksesta ilmastolain mukaisten suunnitelmien toimeenpanoon sekä kansallisen ja EU-tason velvoitteiden täyttämiseen sekä uusi arvio päästö- ja nielukulusta ja toimien kustannusvaikutuksista. Nämä uudet arviot on otettava huomioon, kun hallitus päivittää ilmastosuunnitelmia tällä kaudella. Samalla on korostettava, että näitä linjauksia on tosiaan tässä nyt odotettu puoli kautta eikä mitään ole vielä tapahtunut. Tämä on vastuutonta, ja tämä myös rikkoo eduskunnan yksimielisesti ja useasti toistamaa kantaa siitä, että hallituksen on viipymättä tuotava lisätoimet päätettäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.36 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tässä tänäänhän me käsittelemme parhailaan sekä kansallisesti että myös ihmiskuntana ehkä kaikkein tärkeintä asiaa, mikä politi-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

kon päätettäväksi voi tulla. Sen takia olenkin iloinen, että näin moni kansanedustaja on varannut tämän illan viettää täällä salissa. Se kertoo siitä, kuinka hyvin suomalainen politiikkokunta ymmärtää asian painoarvon ja tärkeyden ja niin sanotusti tunnistaa kriisitietoisuuden.

Siitä huolimatta, vaikka täällä ollaankin valveilla, edelleen kuulee usein — viimeksi tässä salissa — vaatimuksia siitä, että ilmastotoimien tahtia tulisi hidastaa entisestään, jos se enää mahdollista on, ja että syy tähän olisi kansallinen etu. Täytyy sanoa, että tämä argumentaatio on tullut paljon eteenpäin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vielä silloin kun itse tulin taloon, se kuului pikemminkin niin, että Kiina kyllä hoitakoon asian, ja siihen nähden se, että nyt tunnistetaan, että Suomellakin sentään joku rooli voisi tässä olla, on tietysti edistysaskel. Valitettavasti se vain on liian pieni, liian vähän, liian myöhään.

Ilmastomuutos eroaa luontokadosta siinä, että siinä osaoptimointi tosiaan on periaatteessa mahdollista. Hiilipäästöt ja kasvihuonepäästöt missä päin maailmaa tahansa vaikuttavat ilmastomuutokseen suurin piirtein saman verran, ja sinänsä voidaan toki ajatella, että kiinalaiset hoitakoot homman. Mutta kansallisen edun mukaista tällainen ratkaisu ei olisi. Pääsääntö ilmastotoimissa niin kuin lähes kaikessa muussakin ekokatastrofin hillinnässä on, että kansallisen edun mukaista on tehdä nopeasti ja paljon. Aikaisemmin on helpompaa ja halvempaa kuin myöhemmin, niin kuin tämäkin kertomus meitä muistuttaa.

Suomalaiset ovat remonttikansaa, joten käytän usein tuolla kierrellessäni esimerkkiä vuotavasta katosta, ja kaikki sen ymmärtävät, että kun katto alkaa vuotaa, toki voi viivytellä, mutta jos on yhtään fiksu, hoitaa sen mahdollisimman pian kuntoon, koska jokainen sadesää, jolloinka se katto siellä on korjaamatta, lisää kustannuksia, suurentaa vahinkoja ja tekee entistä vaikeammiksi korjaustoimet, ja myös todennäköisesti niillä toimilla saavutetaan vähemmän kuin on saavutettavissa oikea-aikaisella tai ainakin nopealla reagoinnilla. Tämän lisäksi tietysti kansallisen edun näkökulmaa puoltaa — ja huomautan siis, että näihin ilmastolain tavoitteisiin ei menty yksinomaan ympäristösyistä vaan nimenomaan kansallista etua ajatellen — se, että uusi teknologia ja sen kehitystyö ja toisaalta referenssimarkkinat asettuvat tietysti sinne ja tuottavat hyödyt sinne, missä ollaan etujoukoissa, ei suinkaan sinne, missä ajatellaan, että Kiina hoitaa.

Nyt aivan viime aikoina me ollaan saatu paljon tutkimusta myös siitä, että nopeat ilmastotoimet pääsääntöisesti tuottavat myös nopeita terveysvaikutuksia, eli niistä on kansallista etua myös kansallisen hyvinvoinnin näkökulmasta, ja tietysti ilmastotoimet myös tätä kautta ovat erittäin kannattava investointi. Aivan tuoreen tutkimuksen mukaan, jos Euroopassa siirryttäisiin kasvispainotteisempaan ruokavalioon, kustannus olisi 350 miljardia dollaria mutta hyödyt 5 700 miljardia dollaria, eli siis 16-kertaiset kuluihin nähden. Näihin lukuihin on laskettu terveysvaikutukset, maatalouden tehostuminen ja hiilidioksidipäästöt.

Tästä syystä liian myöhään ja liian vähän ei ole millään arvoperustalla järkevää. Se ei ole kansallisen edun mukaista politiikkaa, ja se, että joku muukin maa näin toimii — valitettavasti tällä hetkellä käytännössä kaikki maat — kertoo lähinnä kyvyttömyydestä ymmärtää, havaita ja ottaa haltuun sitä valtavaa siirtymää, jonka keskellä me nyt jo eletään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.41 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Ja kiitos ympäristövaliokunnalle, joka jälleen kerran on onnistunut laatimaan yksimielisen mietinnön. Se on hyvä suoritus aiheesta, joka välillä jakaa näkemyksiä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Kiitos myös kollegoille rakentavasta keskustelusta. Olen itse osallistunut tässä talossa ilmastopolitiikasta keskustelemiseen kolmella vuosikymmenellä, ja täytyy sanoa, että aina ei ihan rakentavaan tasoon ole ylletty, mutta tänään puheenvuorot ovat olleet asiallisia ja ratkaisukeskeisiä — muun muassa edustaja Hännisen kanssa saatoinkin olla samaa mieltä käytännössä kaikesta. Toivon, että sama rakentavuus pätee, kun päästään keskustelemaan toivottavasti mahdollisimman pian lisätoimista, joilla Suomen ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa.

Tätä keskustelua ilmastovuosikertomuksesta käydään kuitenkin tilanteessa, jossa moni taho myös hallituksen sisältä on lähtenyt haastamaan ilmastolakia ja Suomen hallitusohjelmassakin vahvistettua tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Usein tätä vaatimusta on perusteltu taloussyillä, ja näen asian juurikin päinvastoin: näen, että juuri taloussyistä meidän kannattaa pitää kiinni ilmastolaista ja hiilineutraalisuustavoitteesta, ja tähän on monta perustetta.

Ensimmäinen ja ilmeinen on se, että ilmastokriisi on suurimpia uhkia maailmantaloudelle keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Jos siitä haluaa konkreettisen esimerkin, niin Kalifornian vähän aikaa sitten nähdyt maastopalot ovat saattaneet aiheuttaa vahinkoja noin 300 miljardin dollarin edestä, siis yksi ainoa maastopalo, ja siellä ilmasto vaikuttaa taustalla.

Toinen syy on se, että jos Suomi ei saavuta ilmastotavoitteitaan, niin silloin joudumme maksamaan siitä hyvityksiä.

Kolmantena on jo useassa puheenvuorossa mainittu vihreä siirtymä ja sen lukuisat mahdollisuudet. Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkunan tuoreen arvion mukaan aletaan olla 300 miljardin euron huiteilla teollisissa investoinneissa, joita vihreä siirtymä voi hyvässä lykyssä Suomeen tuoda.

Neljäntenä on yleisemmin investointiepävarmuus, jota politiikan vatkaaminen saattaa tuoda. Aina kun tapaan yritysten edustajia ja heiltä kysyn heidän näkemyksiään siitä, mitä he päätöksentekijöiltä odottavat, niin ylivoimainen ykköstoive aina, kaikissa tilanteissa on varmuus siitä, missä puitteissa investointipäätöksiä ja yritystoimintaa tässä maassa harjoitetaan, ja tästä näkökulmasta, jos ilmastolakia lähdetään vesittämään ja hiilineutraaliustavoitetta heikentämään, se on huono viesti myös investoinneille.

Hallituksen ilmastopolitiikkaan on sisältynyt joitakin pieniä parannuksia mutta samalla valitettavasti suuria heikennyksiä ja paljon toimitettomuutta. Eli tekemisvelkaa tämä hallitus on kasvattanut, ja nyt odotukset ovat kovat tuleville ilmastopolitiikan asiakirjoille, että siellä esitetään riittävät toimet, joilla voidaan edelleen varmistaa, että Suomi hiilineutraaliustavoitteensa saavuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

17.44 Alviina Alametsä vihr: Kiitos, puhemies! Edustajat! Olen tavannut tällä viikolla paljon lukiolaisia, ja monen heistä huoli ei ole niinkään oma tuleva kesätyöpaikka tai koulumenestys tai muut sellaiset arjen murheet, vaan suurin ahdistus on koskenut ilmastokriisiä. Kalifornian valtavat maastopalot, Euroopassakin ihmisiä surmanneet lämpöaallot ja aika vakavat ilmansaasteet ovat todellakin tulleet nuorilta huomatuiksi, ja nuoret huolehtivat näistä asioista erittäin paljon. Kun tilanne on jo nyt näin paha, niin ei voi kuin miettiä, mitä se on sitten lasten ja nuorten tulevaisuudessa. Itsekin mietin, miltä maailma näyttää, kun pieni tyttöni kasvaa siihen, ja mietin, miten nuoret uskaltavat perustaa perheitä tähän

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

maailmaan ja tähän maahan. Tilastojen valossahan näyttää siltä, että emmehän me uskal-lakaan. Kyllä ainakin minua hävettää, että päättäjät ovat rakentaneet nuorille tulevaisuu-teen ansan eivätkä siltaa ja me ei olla saatu näitä sotkuja siivottua.

Kuten esittelijä Mikkonen totesi, Suomen päästövähennystahti ei ole tällä hetkellä riit-tävä, ja se, että Ylen kyselyssä vielä niin suuri osa päättäjistä haluaa vähentää ilmastotoi-mia niiden lisäämisen sijaan, on nuorille suuri järkytys. Ei voida luottaa siihen, että aikuis-et ja päättäjät hoitavat tilanteen. Totta kai me täällä huolehditään vaikkapa turvallisuusti-lanteesta, niin nuoretkin, mutta ilmastokriisi on yhtä lailla hengenvaarallinen turvalli-suusuhka meille ja etenkin heille. Keinot ilmastokriisin torjuntaan ovat olemassa, eivätkä ne ole edes kovin radikaaleja.

Jotta me saadaan muut maat mukaan, mitä tarvitaan, koska Suomi ei ole tässä maailmas-sa yksinvalti, meidän on oltava uskottavia, pieniä ja pippurisia. Meidän on näytettävä tässäkin asiassa sisua ja esimerkkiä. Suomalaisuus on luonnosta välittämistä.

Ympäristövaliokunta on esittänyt näitä huolia yksimielisesti. Tämä täytyy kuulla halli-tuksessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun todellakin ympäristövaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa esittelin tuon valiokunnan yksimielisen mietinnön, niin ajattelin käyttää myös oman puheenvuoron tästä aiheesta ja nostaa muutamia asioita esille.

Tietysti tärkein on se, miksi sitä ilmastotyötä tehdään ja miksi sitä pitää tehdä. No, nyt viime vuosi oli mittaushistorian kuumin. Ilmasto on lämmennyt jo puolitoista astetta, ja meillä Suomessa, niin kuin muuallakin pohjoisessa, lämpeneminen on nopeampaa. Meillä keskilämpötila on kohonnut 3,4 astetta. Miksi sillä on väliä? Siksi, että se monella tapaa jo näkyy meidän arjessamme. Se näkyy meidän metsissä, se näkyy meidän maataloudessa, se näkyy esimerkiksi teiden kunnossapidossa, se näkyy terveydessä. Elikkä mitä enemmän il-masto lämpenee, sitä vaikeammaksi ja myös sitä taloudellisesti kalliimmaksi tulee pyörit-tää meidän yhteiskuntaamme ja varmistaa myös meidän tulevaisuutemme kestävyys ja ni-menomaan nuorten mahdollisuus elää elinkelpoisessa yhteiskunnassa.

Miksi niitä ilmastotoimia pitää tehdä? Tietysti siksi, että mitä alhaisempana pystymme pitämään ilmaston kuumenemisen, sitä turvallisempaa meillä on. Jokainen desimaali mer-kitsee. Siksi työtä pitää tehdä päästöjen vähentämiseksi kaikilla sektoreilla, mutta yhtä lail-la meidän täytyy vahvistaa myös hiilinielujä.

Hallitus todella on sitoutunut hiilineutraalisuustavoitteeseen, mutta pelkkä sitoutumi-nen ei riitä, jos teot puuttuvat. Valitettavasti me olemme nyt odottaneet oikeastaan pian jo hallituksen puoliväliin asti ilman, että olemme konkreettisia tekoja juurikaan nähneet. Hal-lituksen teot liittyen puhtaan energian vauhdittamiseen ovat sentyyppisiä, että ne konkre-tisoituvat vasta muutamien vuosien tai jopa vuosikymmenien päästä. Mutta ne teot, mitä hallitus on tehnyt ja joilla se on heikentänyt ilmastotoimia, ovat sentyyppisiä, että niiden päästölisäykset ovat ihan heti astuneet voimaan, esimerkkinä nyt vaikka jakeluvelvoitteen lasku.

Hallitus on itse kyllä tunnistanut tämän päästövelan, mikä on olemassa, ja itse asiassa omassa hallitusohjelmassaan se toteaa, että sen olisi pitänyt jo vuoden 24 loppuun mennes-sä tuoda tämmöinen päästövelan lyhentämisohjelma. No, vuosi 24 loppui jo, ja emme ole sellaista ohjelmaa nähneet. Nyt me odotamme kuumeisesti, että kehysriihen yhteydessä

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

hallitus vihdoinkin tekisi niitä päätöksiä, joista se on kaksi vuotta puhunut. Yksi ympäristö- ja ilmastoministerikin on jo ehtinyt lähteä toisiin tehtäviin. Hän muisti muistuttaa siitä, miten jo viime kaudella maankäyttösektorin tilanne heikentyi merkittävästi, ja penäsi lisätoimia, mutta valitettavasti yhtään lisätoimea emme todellakaan vielä ole saaneet. Toivotaan, että niitä keväällä tulee.

Ehkä se huolestuttavin uutinen, mitä me kuultiin alkuvuodesta, on se, että meidän metsät ovat muuttuneet päästölähteiksi. [Mauri Peltokankaan välihuuto] No, onneksi meillä on paljon keinoja, millä me voimme maankäyttösektoria ja myös metsien nielua vahvistaa. Kiertoajan pidennys on yksi, ja tiheämpi kasvatus ja metsäkadon vähentäminen. Hallitus voisi ottaa käyttöön esimerkiksi maankäytön muutosmaksun, jolla metsäkatoa ehkäistäisiin. Hakkuumäärien maltillistaminen on yksi keino. Ennen kaikkea se tärkein on tietysti jalostusasteen nosto. Oli hienoa huomata, että myös tässä Murron raportissa nostettiin esiin juuri se haaste, mikä meillä on metsäsektorilla, se, että meidän jalostusarvo ei ole noussut eivätkä arvonlisä ja tuottavuus metsäsektorilla ole parantuneet. Metsät ovat meille kuitenkin äärimmäisen tärkeä luonnonvara ja hyvä, kestävä raaka-aine, kun käytämme sitä kestävästi. Mutta todella Murron raportinkin toteaa, että nyt yhä suurempi osuus puusta menee energiakäyttöön ja osuus on noussut jopa yli 60 prosenttiin, kun meidän pitäisi niistä sivuvirroista saada jalostettua korkeamman asteen tuotteita sen sijaan, että poltamme ne välittömästi ja vapautamme hiilen. Tämä toisi myös sitä tärkeää kasvua, mitä me tarvitsemme, ja meillä on siinä kaikki avaimet käsissä, jos vain tartutaan toimeen.

Ajattelen, että tämä on oikeastaan semmoinen koko yhteiskunnan yhteinen asia. Meidän pitäisi yhdessä eri toimijoiden kanssa varmistaa metsäteollisuuden kestävä siirtymä, ja valtio omalta osaltaan voi olla siinä tukemassa. Tietysti metsänomistajien näkökulmastaan se toisi valtavasti uusia mahdollisuuksia, kun ansaita voisi hakkuutulojen lisäksi myös erilaisten luontotoimien ja ilmastotoimien lisäämisellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

17.52 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen viesti on selvä: lisätoimia tarvitaan.

Lähiviikkoina vietetään todennäköisesti jälleen suomalaisten ylikulutuspäivää, ja elämme loppuvuoden velaksi. On selvää, että kulutuksemme ei ole kestäväällä tasolla ja meidän tulee perustavanlaatuisesti muuttaa tapaamme elää ja kuluttaa.

Kalifornian paloissa eräs lukioaikainen ystäväni menetti kotinsa. Havahduin siihen, että tunnen ensimmäisen ilmastopakolaisen henkilökohtaisesti.

Tavoitteen lykkäämisen sijaan tulisi entisestään kirittää toimia. Kymmenen vuotta on pitkä aika kehittää puhdasta teknologiaa, ja luotan maailman ja Otaniemen insinööreihin. Paljon monimutkaisempi haaste on ihmisten käyttäytyminen, ja ilmastotoimissa tulisikin kuulua myös yhteiskuntatieteilijöiden ääni. Edustaja Kontula nosti täällä esiin esimerkiksi kasvisruuan merkityksen, ja ruuan osuus jää tässä kertomuksessa aika ohueksi. Joulukinkku ei ole tietenkään pelkkä kinkku, ja kuulemma antropologit aloittavat uuteen kulttuuriin perehtymisen nimenomaan ruuasta, sillä ruokakulttuurimme kertoo paljon tavoistamme, perinteistämme, arvoistamme ja juhlapyhistämme. Siksi on selvää, ettei muutos tapahdu nopeasti. Ylikulutuksen hillitsemiseksi keinoja tulee hakea myös kiertotalouden ja jakamistalouden edistämisestä, jolla voi olla merkittävää taloudellistakin hyötyä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa on joukko ihmisiä, jotka eivät koe omaksi identiteettiä, joka suojelee luontoa. Kuitenkin suomalaista luontoa voi suojella vain Suomessa. Elämme eriskummallisia aikoja, kun osalla suurimpana motivaattorina vaikuttaisi olevan se, että pääasia, että Greta Thunbergia ketuttaa. Toivottavasti pääsisimmekin jo kulttuurisodista ja identiteettipolitiikasta aidosti pohtimaan ratkaisuja yhdessä. Onkin hienoa, että tämä ilmastovuosikertomus tuodaan tänne eduskuntaan ja aiheesta käydään keskustelua. Ilmastokriisi ei saa jäädä muiden poliittisten aiheiden sivuvirraksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.54 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Nostan vielä tässä muutaman asian maa- ja metsätalousvaliokunnan näkökulmasta, kun siellä lausuntoa tästä ilmastovuosikertomuksesta jätimme.

Valitettavasti maatalouden päästöjä ei ole saatu vuosikausiin laskuun, ja se kertoo selkeästi lisätoimien tarpeesta. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan yhteisen maatalouspolitiikan toimet eivät nykyisellään riitä vaan tarvitaan myös kansallisia lisätoimia. Pidän tosi valitettavana sitä, että Orpon hallitus ei ole osoittanut tahtotilaa näiden toimien tekemiseksi, koska ajattelen, että se olisi myös meidän maataloustuottajiemme etu.

Ruoantuotanto ja kulutus ovat tosiaan keskeisessä roolissa kokonaishiilijalanjälkeä tarkasteltaessa, kuten edustaja Marttila tässä äsken hienosti kuvasi. Siksi Suomessakin olisi nyt tärkeää suunnata eläinperäisestä tuotannosta kohti kasvipohjaista tuotantoa. Kotimaisten kasviproteiinien tuotannon vauhdittaminen on myös huoltovarmuuskysymys. Luonnonvarakeskuksen mukaan kotimaisten kasviproteiinien tuotanto olisi parhaassa tapauksessa mahdollista nostaa vuoteen 2040 mennessä tasolle, jolla se vastaisi laskennallisesti suomalaisten vuotuista proteiinin tarvetta. Mikään mahdoton tehtävä tämä ei siis ole. Ilokseni huomasin, että myös Murron kasvuraportissa oli huomioitu kasviproteiinituotannon mahdollisuudet, ja toivon todella, että se päättyy sieltä myös osaksi hallituksen kasvutoimia nyt kevään riihessä.

Myöskään turvepeltojen päästöjä ja metsäkatoa ei ole onnistuttu rajoittamaan, vaikka poliittiset keinot ja toimet ovat olemassa. Nyt kun on vähän useampi hallituspuolueiden edustaja salissa, niin toivon, että me päästäisiin myös maatalouden uudistamisen osalta eteenpäin. Esimerkiksi hiiliviljely, turvepeltojen vettäminen ja tukien ohjaaminen aktiivililjelyyn ja sen kestävyysvarmistamiseen olisivat tärkeitä askelia meidän maatalouden kestävyysparantamiseksi ja edistäisivät myös tuottajien etua.

Ymmärrän tosi hyvin monien viljelijöiden ahdingon. Maatalouteen pätee sama kuin elinkeinoelämään laajemminkin, että politiikan ja päätösten on oltava pitkäjänteisiä ja ennakoitavia, jotta viljelijätkin voivat osaltaan luottaa tulevaisuuteen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 143/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2025 vp

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäisenä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.57 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Olemme käsitelleet tätä hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta hallintovaliokunnassa, ja mietintö on tietenkin kaikkien nähtävillä. Siellä ovat huomattavissa myös opposition vastalauseet, joista kenties silmiinpistävin on vihreiden ja vasemmiston kansanedustajien yhteinen vastalause. Haluan painottaa näiden puolueiden edustajille, että tässä esityksessä ei ole kysymys siitä, että ulkomaalaisia otettaisiin säilöön huvin ja urheilun vuoksi, vaan kyseessä on tilanne, jossa ulkomaalainen on vaaraksi yleiselle turvallisuudelle tai järjestykselle. Nämä termit saavat sisältönsä EU-oikeudesta, joten niitä ei tarvitse sen kummemmin ihmetellä.

Ihmisiä ei laiteta 18 kuukaudeksi vankilanomaisiin olosuhteisiin ilman mahdollisuutta lähteä sieltä pois tuosta vain. Vankilastahan ei pääsisi yhtään mihinkään. Yleensä nämä maksimipituudet toteutuvat tilanteissa, joissa maasta poistettava ei suostu yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Ulkomaalaisella on sekin vaihtoehto, että ryhtyy yhteistyöhön ja pääsee pois säilöstä. Ei tämä sen vaikeampi yhtälö ole.

Säilöönoton pituus riippuu, totta kai, aina kulloisestakin tilanteesta, ja sen tulee olla aina oikeasuhtainen. Pidän vihervasemmiston kritiikkiä pahasti yliampuvana ja uhkakuvia maalailevana. Tässä on kysymys tarpeellisesta maahanmuuttopolitiikan uudistamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat turvallisuuspuolue. Suomalaisten turvallisuus on meille sydämen asia, enkä ainakaan minä näe mitään ongelmaa siinä, että Suomi pyrkii suojaamaan omia kansalaisiaan sellaisilta ulkomaalaisilta, jotka aiheuttavat oikeaa vaaraa. Tämä laki ei kosketa millään tavalla sellaisia maahanmuuttajia, jotka ovat täällä jostain asiallisesta syystä ja joilla ovat asiat kunnossa.

Vihervasemmiston kritiikissä tuotiin myös lapsiasia esille. Mietinnössä on kuitenkin tämäkin tosiasia huomioitu erinomaisella tavalla: ”Kansainväliset velvoitteet edellyttävät, että lapsen säilöönotto on mahdollisimman lyhytkestoista. Voimassa olevassa laissa ei ole erillistä säännöstä huoltajansa kanssa säilöön otettavan lapsen säilöönoton enimmäiskestosta. Ulkomaalaislain 122 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, joka koskee huoltajansa kanssa säilöön otettavan lapsen säilöönoton enimmäiskestoja. Säilöönoton enimmäiskesto voi olla enintään kolme kuukautta, jota maasta poistamiseen liittyvissä tilanteissa voidaan jatkaa enintään toisella kolmella kuukaudella. Ilman huoltajaa olevan lapsen osalta laissa on jo säädetty erillisestä lyhyestä säilöönottoajasta. Valiokunta tähdentää, että lapsia otetaan Suomessa säilöön erittäin harvoin ja tällöinkin vain lyhyeksi aikaa.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

18.01 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on yksi monista maahanmuuttopolitiikkaa kiristävästä erinomaisista esityksistä, joita perussuomalaiset ovat vaatineet jo pitkään. Tällä pyritään tehostamaan laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistamista ja turvaamaan paremmin yleinen järjestys ja turvallisuus sekä kansallinen turvallisuus. Uuden lain myötä ulkomaalaisten säilöönottoa ja maahantulokieltoja koskevat säännökset tiukkenevat. Säilöönoton enimmäisaikaa pidennetään maasta poistamisen yhteydessä 12 kuukaudesta 18 kuukauteen. Jos kyse on turvallisuushkaa aiheuttavasta maahanmuuttajasta, häntä voidaan jatkossa pitää säilössä jo ennen maastapoistamispäätöstä enimmillään vuosi nykyisen puolen vuoden sijaan.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä mahdollistetaan myös pysyvän oleskeluluvan menetys, jos oleskeluluvan jo saanut maahanmuuttaja vaarantaa turvallisuutta Suomessa. Ei voi olla niin, että Suomeen muualta tullut voi alkaa aiheuttamaan häiriötä vaarantaen turvallisuutta ja palkinnoksi siitä saa jäädä Suomeen. Esityksen mukaan suomalaisten turvallisuutta vaarantavat oleskeluluvan jo saaneet menettävät sen. Päälle voidaan laittaa myös maahantulokielto, jonka tämän esityksen kiristykset mahdollistavat.

Arvoisa rouva puhemies! Maahanmuuttopolitiikan suunta, toden totta, on muuttunut merkittävästi nykyisen hallituksen toimesta ja perussuomalaisten ansiosta. Liian löysä linja on johtanut vakaviin ongelmiin monissa Euroopan maissa. Ruotsissa pitkään jatkunut löysä maahanmuuttopolitiikka on johtanut rikollisuuden ja jengiväkivallan räjähdysmäiseen kasvuun, mikä on heikentänyt kansalaisten turvallisuutta. Ruotsissa on alueita, joita jopa poliisit karttavat. Näillä alueilla asuu jopa kokonaisia jengiperheitä, joissa lapset kasvavat jengitoimintaan. Niin ikään näillä alueilla pienestä pitäen lapsille ja nuorille tulevat tutuksi väkivalta ja huumoririkollisuus. Myös Saksassa ja Ranskassa on nähty, kuinka hallitsematon maahanmuutto on johtanut väkivaltaan, rikoksiin ja länsimaisen yhteiskuntajärjestyksen horjuttamiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vie Suomen maahanmuuttopolitiikkaa oikeaan suuntaan, mutta paljon on vielä tehtävää, ja paljon hyvää lainsäädäntöä onkin vielä tällä hallituskaudella tulossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

18.03 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Hallintovaliokunta on saanut valmiiksi mietinnön laista. Sosiaalidemokraatit esittävät muutoksia esitykseen, mutta vihreät ja vasemmistoliitto haluavat hylätä koko lain. Miksi? Heidän näkemyksensä mukaan esitys siis tarkoittaa, että henkilö voitaisiin sulkea vankeuden kaltaisiin oloihin 18 kuukaudeksi ilman, että hän olisi syyllistynyt mihinkään rikokseen tai millään tavoin osoittanut olevansa vaaraksi itselleen tai muille, ikään kuin viranomaiset voisivat jatkossa mielivaltaisesti poimia ulkomaalaisia vankilaan kaduilta. Tällainen pelko on aiheeton.

Säilöön ottamiselle ja sen pituudelle on edelleen lain määräämät asialliset kriteerit, ja muistutan edustajia, että meidän viranomaisemme toimivat virkavastuulla lakien ja määräysten mukaisesti. Puhumme nyt ihmisistä, jotka aiheuttavat vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. [Anna Kontula: Eivät läheskään kaikki!] Vastalauseiden perusteella on syytä olettaa, että oppositio ei tunnu lähtevän sisäisen turvallisuuden talkoisiin mukaan mitenkään ennakoivasti, vaan ensin pitää odottaa uhreja ja sitten kauhistellaan asioita isos-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

ti ja etsitään syyllisiä: kuinka näin pääsi käymään? Onneksi nykyhallitus ymmärtää, että rikoksia on hyvä torjua myös ennakoon.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että säilöönoton keskimääräinen pituus on Helsingin säilöönottoyksikössä vuosina 20—23 ollut noin 12—15 vuorokautta ja Joutsenon säilöönottoyksikössä noin 46—54 vuorokautta. Nykyiselläänkin sallitut pidemmät säilöönottoajat ovat hyvin harvinaisia. Näihin pidennettyihin aikoihin on tarvetta tyypillisesti vain, jos henkilö ei suostu mihinkään yhteistyöhön, kun hänet pitäisi palauttaa kotimaahansa. Toisin sanoen viranomaiset eivät käytä mielivaltaa. Kukaan ei joudu 18 kuukaudeksi vankilaolosuhteisiin aiheetta. Sinne joutuu, jos ei ole asiallista syytä oleskella Suomessa eikä suostu vapaaehtoisesti poistumaan. Näiden säilöönotettujen ihmisten liikkumisvapaus Suomessa ei voi olla tärkeämpää kuin suomalaisten oikeus turvallisuuteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.06 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun totean, että silloin kun valiokunnan puheenjohtaja käyttää esittelypuheenvuoroa, [Mauri Peltokangas: Ei ollut esittelypuheenvuoro!] valiokunnan puheenjohtaja ei edusta itseään, [Mauri Peltokangas: Ei ollut esittelypuheenvuoro!] vaan siinä tilanteessa hän edustaa valiokuntaa. [Mauri Peltokangas: Ei ollut esittelypuheenvuoro!] Sellaisessa tilanteessa ei ole kohtuullista, [Mauri Peltokangas: Kukaan välihuuto] käyttää pejoratiivisesti sävyttyneitä nimittelyjä [Mauri Peltokangas pyytää vastauspuheenvuoroa] muista valiokunnan jäsenistä, ei myöskään ole asiallista antaa virheellisiä tietoja käsittelyssä olevasta asiasta.

Ehkäpä tämän valiokunnan puheenjohtajan aloituksen harhauttamana myös edustaja Rintamäki toisti saman virheellisen väitteen, että ne henkilöt, joita nyt tässä käsiteltäisiin, olisivat yleisen järjestyksen, yleisen turvallisuuden tai kansallisen turvallisuuden kannalta vaarallisia henkilöitä. Kyllä, näitäkin joukossa on, ainakin mikäli uskomme viranomaisten arvioon, mutta nämähän eivät ole mitenkään ainoita perusteita, joilla nyt ihmisiä ollaan sulkemassa jopa 18 kuukaudeksi vankilaolosuhteisiin. Ja se, että heidät kaikki profiloidaan määritelmillä, jotka eivät ole yhdistettävissä edes viranomaisarvioiden perusteella läheskään kaikkiin, todennäköisesti edes enemmistöön, on politiikan tekemistä toisten ihmisten oikeusturvalla, hengellä, turvallisuudella ja vapaudella.

Edustaja Rintamäki kysyi, miksi vastalause. Tämä on vastalause, jonka kirjoittamiseen on käytetty poikkeuksellisen paljon aikaa sen takia, että vaikka itse esitys on melko vähäpätöinen, se sisältää isoja periaatteellisia kysymyksiä.

Länsimaisen oikeusjärjestyksen perustaksi on valistuksesta lähtien vakiintunut ajatus yksilön henkilökohtaisesta vapaudesta. Tähän perusideaan kytkeytyvät nykyisin useat ihmisoikeudet ja oikeusperiaatteet. Henkilökohtaisen vapauden ilmeisimpiä muotoja ovat liikkumisen vapaus ja mielivaltaisen vapaudenriiston kieltäminen, ja nämä siis koskevat kaikkia oleskelustatuksesta riippumatta. Tästä syystä kaikenlaiset tilanteet, joissa henkilön voidaan katsoa joutuvan julkisen vallan toimesta vapaudenmenetyksen tai riiston kohteeksi, ovat vahvasti säädeltyjä. Pääsääntö on, että muun kuin rikoksesta langetetun tuomion johdosta tehty vapaudenriisto on luonteeltaan viimesijainen, siitä säädetään laissa tarkkarajaisesti ja sillä pyritään suojaamaan jotakin tärkeää yhteiskunnallista intressiä.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan näitä kriteerejä esitetty lainsäädäntö ei täytä. Esityksessä säilöönoton kestoa pidennettäisiin ja perusteita lisättäisiin. Oletuksena

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

on, että ehdotetut uudistukset johtaisivat säilöön otettujen määrän merkittävään kasvuun. Esitys sisältää useita ongelmallisia kohtia, joista tässä käyn läpi vain perustavimmat.

Ensinnäkin esitys siis tarkoittaa, että henkilö voitaisiin sulkea vankeuden kaltaisiin oloihin ilman, että hän olisi syyllistynyt mihinkään rikokseen tai millään tavoin osoittanut olevansa vaaraksi itselleen tai muille, siis myös silloin, kun henkilö ei ole syyllistynyt mihinkään rikokseen tai millään tavoin osoittanut olevansa vaaraksi itselleen tai muille. Säilöön voitaisiin jatkossakin sulkea myös kaikenikäisiä lapsia, siis jopa pikkulapsia.

Toiseksi säilöönoton tuomioistuinkäsittelyssä noudatetaan nurinkäännettä syyttömyysolettamaa, jossa henkilön pitää vankeudesta päästäkseen kyetä osoittamaan oma syyttömyytensä. Erityisen absurdin tehtävästä tekee se, että useimmiten käsittelyn kohteena ovat oletetut tulevaisuuden tapahtumat. Henkilön pitäisi siis uskottavasti osoittaa, että hän ei tule joskus tulevaisuudessa tekemään jotakin tekoa. Kuinka kohtuullisena oikeusturvan kannalta voidaan pitää vaatimusta, että henkilön pitää osoittaa, että ei joskus tulevaisuudessa tee jotakin tekoa?

Säilöönotto olisi jatkossa mahdollista myös yleisen järjestyksen tai yleisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella. Tämä vahvistaa kehitystä, jossa samanlaisia turvallisuusuuhkia kohdellaan eri tavoin henkilön oleskelulupastatuksesta riippuen. Muun muassa rikoslaissa säädetään laajalti erilaisista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden uhkatekijöistä ja muualla lainsäädännössä viranomaisten keinoista niihin puuttumiseksi. Esityksessä ei perustella, miksi ja miltä osin nämä säädökset olisivat toimimattomia nimenomaan tämän ryhmän kohdalla, kun ne muiden kohdalla ilmeisestikin ovat riittäviä.

Arvoisa puhemies! Ajattelin käyttää vielä toisen puheenvuoron puhuakseni erikseen näistä yleisen turvallisuuden, järjestyksen ja kansallisen turvallisuuden käsitteistä. Nyt tässä kohtaa päätän puheenvuoroni ehdotukseen, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten vastauspuheenvuoro valiokunnan puheenjohtajalle. Olkaa hyvä.

18.12 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen kuullut tässä salissa monenlaisia puheita, mutta nyt täytyy kyllä kokeneelle kansanedustaja Kontulalle todeta, että me olemme asian toisessa käsittelyssä. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja piti esittelypuheenvuoron asian ensimmäisessä käsittelyssä. Te varmaankin tiedätte tällaisen käytännön olevan aivan normaali. Toisessa käsittelyssä usein valiokunnan puheenjohtaja tulee pitämään kansanedustajana oman puheenvuoronsa tuolta puhujapöytästä.

Pidän erittäin raskauttavana, että edustaja Kontula antoi täysin muunneltuun totuuteen perustuvan lausunnon julkisessa televisiolähetyksessä tietoisesti, että tekee tämän, koska hänen kokemuksellaan oleva kansanedustaja ei ole niin perehtymätön asioihin kuin nyt edustaja Kontulan kohdalla näyttää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistan. — Edustaja Alametsä.

18.13 Alviina Alametsä vihr: Arvon puhemies ja kollegat! Asiantuntijat ovat esittäneet vakavia huolia tästä esityksestä, ja etenkin lapsen oikeudet ovat vaakalaudalla. Kannatan edustaja Kontulan tekemää hylkäysehdotusta. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

18.13 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa käsiteltiin viime vuonna pitkään ja hartaasti rajaturvallisuuslakia, jonka taustalla oli naapurimaamme Venäjän aiheuttama välineellistetty maahantulo, ja tähän liittyen käytiin aika laajasti sellaista keskustelua, että ennen kuin siirrytään perustuslain säätämisyjärjestyksessä oleviin lakeihin, pitäisi käyttää kaikki mahdolliset keinot ennen sitä. Tämä lakiesitys on jälleen yksi niistä keinoista, joilla voidaan ennen tämmöistä poikkeuksellista lainsäädäntöä hallita maahantulon tilannetta erityisesti tämmöisessä välineellistetyn maahantulon tilanteessa tai tilanteessa, jossa maahan tulee muista syistä paljon turvapaikanhakijoita.

No, viime talvena Venäjän rajan yli, itärajan yli, tuli noin 1 300 turvapaikanhakijaa, joista yli 200 keskusrikospoliisin arvion mukaan katosi viime keväänä. Keskusrikospoliisi myös arvioi, että joukossa oli kymmeniä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle vaarallisia henkilöitä, joilla oli esimerkiksi rikostaustaa, äärijärjestötaustaa tai sellaista taustaa, että oltiin osallistuttu sotatoimiin alueella, ja kyllä täytyy tätä vastalauseetta ihmetellä siltä osin — ei välttämättä vasemmistoliittoa, mutta vihreitä — että välineiden tuominen tämmöisiin tilanteisiin, missä meillä on viranomaisen mukaan selkeästi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle vaarallisia maahan tulevia henkilöitä, olisi semmoista, että se kannattaisi hylätä kokonaan.

Mielestäni esitys on hyvin perusteltu ja tuo Suomen turvallisuusviranomaisille lisää keinoja, joilla Suomen turvallisuutta voidaan vahvistaa erityisesti tällaisessa tilanteessa, jossa valtiollisesti maahan painetaan ihmisiä, joilla on vaarallista taustaa ja jotka voivat olla vaaraksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Pidän esitystä siten hyvin perusteltuna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.16 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Peltokangas on aivan oikeassa, ja pyydän anteeksi. Tein virheen siinä kohtaa, kun oletin tai muistin väärin, missä käsittelyssä olemme menossa. Eli pyydän anteeksi sitä, että oletin edustaja Peltokankaan esittäneen pejoratiiviset puheenvuoronsa muista valiokunnan edustajista puheenjohtajan ominaisuudessa sekä virheelliset tiedot käsiteltävästä asiasta, ja myönnän, että hän esitti ne täysin vain edustaja Peltokankaana.

Edustaja Vuornokselle totean, että ne henkilöt, jotka ovat kadonneet, ovat viranomaisarvioiden mukaan lähteneet pois maasta. Yhdenkään kohdalla ei ole valiokunnan kuulemisissa tullut esiin, että yleinen järjestys tai turvallisuus olisi vaarantunut. Mikäli kansallisen turvallisuuden kannalta jotakin vaaraa oltaisiin havaittu, heidät olisi voitu ottaa säilöön jo vanhan lainsäädännön perusteella. Mutta edelleenkin muistutan, että erittäin pieni osa säilöön otetuista ihmisistä on siellä tähän asti ollut kansalliseen turvallisuuteen vedoten, eikä ole näköpiirissä, että nimenomaan yleinen järjestys ja turvallisuus olisi se syy, jolla jatkosakaan ihmisiä ensisijaisesti otettaisiin säilöön, joten tämän lakiesityksen freimaaminen näihin asioihin samalla unohtaen, että siellä täysin mihinkään rikoksiin syyllistymättömät ihmiset — sellaiset ihmiset, joita ei edes epäillä aikeista syyllistyä mihinkään rikoksiin, jopa pikkulapset — ovat vankilassa. Jos tämä puoli jätetään pois näistä lakiesityksen kuvauksista, niin se on kyllä... No, tämä on taas se kohta, missä en löydä sanoja, koska paheksun niin kovasti tällaista ratkaisua.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Yleisesti olisi hirveän tärkeätä, että kun kansanedustajat säätävät lakeja, niin he ymmärtäisivät sen, että lakeja, jotka turvaavat ihmis- ja perusoikeuksia, ei ole laadittu normaalioloja ja hyvää säätä varten. Ne laaditaan aina sitä pahaa päivää varten, kun jostakin syystä instituutiot horjuvat, kun jostakin syystä viranomaiseen ei voida luottaa, kun tapahtuu jostakin sellaista, että se viranomainen ei ole pelkän terveen järjen varassa oleva luotettava suoja ihmis- ja perusoikeuksille. — Arvoisa puheenjohtaja, siirryn sinne pönttöön. [Puhemies: Olkaa hyvä! — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle] — Jos näin olisi, niin suurinta osaa meidän lainsäädännöstä ei tarvittaisi lainkaan, koska jos me voitaisiin luottaa ihmisten harkintakykyyn ja terveeseen järkeen kaikissa olosuhteissa — silloinkin, kun intressit poikkeavat toisistaan merkittävästi, silloin, kun ihmiset kohtaavat erilaisia pakkoja ja erilaisia kriisitilanteita — niin mihin me tarvittaisiin näitä oikeusvaltiorakenteita? Ei, koko oikeusvaltiorakennelma on syntynyt nimenomaan siitä oivalluksesta, että aika ajoin yhteiskunnassa syntyy tilanteita, jolloin harkinta horjuu, ja silloin tarvitaan sitä lainsäädäntöä. Hyvänä esimerkkinä melko tuoreesti taaksepäin on tämä Trumpin viime kauden päätös, jolloinka ainoa, joka huolehti siitä, että Yhdysvallat ei luisunut kaaokseen, oli heidän instituutionsa, joidenka lainsäädännön ja institutionaalisten rakenteiden turvin he kykenivät pysäyttämään tällaisen vallankaappausyrityksen.

Pahimmillaan kaikkialla siellä, missä mopo on niin sanotusti lähtenyt todella pahasti kärsistä, aina on vedottu kansalliseen turvallisuuteen ja yleensä on vedottu myös yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Nämä ovat semmoisia käsitteitä, joiden kohdalla poliitikkojen pitäisi tietää, että nyt ollaan erityisen varovaisia, koska nämä ovat voimakkaita aseita myös erilaisten totalitaaristen järjestelmien käsissä, ja historiallisia esimerkkejä on niin paljon, että niitä ei mitenkään voi pitää poikkeustapauksina. Nimenomaan silloin, kun nämä sanat lausutaan ääneen, on erityisen tärkeätä, että katsotaan, että se lainsäädäntö on tarkkarajaista, että se on kohtuullista, että se on aivan varmasti viimesijaista. Ja juuri tästä syystä esimerkiksi oikeusministeriö esitti todella paljon kritiikkiä näihin muotoiluihin, joita tässä lakiesityksessä oli, koska nämä perusolettamat, jotka suojaavat ihmisten oikeuksia, meidän kaikkien oikeuksia, oli muotoiltu niin löysästi, että niihin ei tosiasiallisesti pysty vetoamaan.

Minä näen, että vaikka tämä lakiesitys on verraten pieni, se on osa pidempää jatkumoa, jossa ollaan heikennetty jo pidemmän aikaa tässä yhteiskunnassa sellaisten ihmisten oikeusasemaa, joista kukaan ei ole niin kauhean kiinnostunut. Ja sinänsä se ei ole mitenkään radikaalia eikä mikään suuri saavutus, toisin kuin edustaja Rasinkangas tässä esitti. Kyllä tätä huonoa tietä on kuljettu jo kauan ennen perussuomalaisiakin, valitettavasti. Se on kuitenkin periaatteellisella tasolla merkittävää, koska se osoittaa sitä, kuinka pahasti meidän yleissivistys on päässyt rapautumaan ja kuinka heikosti meidän poliittinen eliitti tällä hetkellä ymmärtää sen, kuinka vaarallisia askeleita se on ottamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

18.23 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on siis jälleen keran loistava hallituksen esitys, joka koskee ulkomaalaislain muuttamista. Esityksen taustalla ovat hallitusohjelman maahanmuuttopoliittiset linjaukset, joilla pyritään vahvistamaan Suomen kansallista turvallisuutta ja yleistä järjestystä. Hallitusohjelman mukaisesti näillä muutoksilla tähtäämme yksinkertaisesti siihen, että laittomasti maassa olevat henkilöt voidaan poistaa Suomesta mahdollisimman tehokkaasti.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Uudet muutokset ulkomaalaislaissa tuovat mukanaan useita merkittäviä muutoksia, jotka tiukentavat säilöönoton ja maahantulokieltojen käytäntöjä. Esimerkiksi säilöönottoperusteita täydennetään kahdella uudella säännöksellä, jotka tähtäävät yleisen turvallisuuden ja järjestyksen varmistamiseen. Samalla säädettäisiin siitä, että säilöönoton enimmäiskestoaikaa pidennettäisiin 18 kuukauteen. Tämä on linjassa EU:n paluudirektiivin kanssa. Muutos mahdollistaisi myös säilöönoton jatkamisen silloin, jos kansallinen turvallisuus tai yleinen järjestys olisi vaarantumassa, ennen kuin varsinainen päätös maasta poistamisesta olisi tehty.

Arvoisa rouva puhemies! Muutosten myötä lakiin lisättäisiin myös uusi sääntely tavanomaista suurempiin palautettaviin määriin liittyen, erityisesti poikkeuksellisissa tilanteissa, jolloin käsittelyssä olisi suurempi määrä palautettavia henkilöitä. Lisäksi laittoman oleskelun määritelmää tarkennettaisiin ja vahvistaisimme yhteistyövelvoitteita maasta poistamismenettelyssä.

Maahantulokiellon määräämistä tehostettaisiin tekemällä siitä nykyistä velvoittavampaa erityisesti niissä tilanteissa, joissa henkilö ei ole lähtenyt maasta vapaaehtoisena paluun aikarajan puitteissa. Tällöin harkinta-aika rajoittuisi vain lapsen etuun ja perhe-elämän suojaan.

Uudet säännökset mahdollistaisivat myös sen, että voisimme määrätä kolmannen maan kansalaiselle määräaikaisen maahantulokiellon enintään viideksi vuodeksi. Toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto voitaisiin määrätä ilman, että henkilö on tuomittu rangaistukseen, jos hän muodostaa vakavan uhan kansalliselle turvallisuudelle.

Esityksen myötä lakiin lisättäisiin myös säännökset oleskeluluvan peruuttamisesta ja maahantulokiellon määräämisestä Suomen ulkopuolella olevalle henkilölle, mikä vahvistaa entisestään Suomen rajaturvallisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä muutoksilla hallitus pyrkii turvaamaan entistä paremmin Suomen ja suomalaisten turvallisuuden. Lakimuutosten myötä meillä on entistä paremmat mahdollisuudet puuttua laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden oleskeluun Suomessa sekä suojella koko yhteiskuntaa. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.25 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! On melkoisia väitteitä ja keskustelua siitä, että viranomaiset syyllistyisivät ikään kuin mielivaltaan jatkossa ja ottaisivat ihmisiä yli vuodeksi vankilaolosuhteisiin ilman, että siihen olisi mitään syytä. Jo nykypäivänähän, jos viranomaiset näin toimisivat, voitaisiin tehdä kenen tahansa meidän kohdalla vastaavalla lailla. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantaminen mahdollistaa kiinniottamisen jo nykylailakin ihan kenen tahansa meistä kohdalla, mutta eipä meitä ihmisiä kuitenkaan vankilaan kadulta revitä, jos ei siihen perusteita löydy. Siksi meidän viranomaisiin tänä päivänäkin luotetaan, koska tiedetään, että perusteettomasti tässä maassa vankilaan ei joudu.

Edustaja Kontula jo poistui, mutta hän otti esiin sen, että lakeja pitäisi säätää pahoja päiviä varten ja tämä laki ei sellaista varten ole. En tiedä, paljonko niitä pahoja päiviä pitää tulla. Ruotsissa ensimmäisen kuukauden aikana joka päivä on räjähtänyt pommi. Saksassa on useita puukotuksia, pahimmillaan kymmeniä päivittäin. Väkijoukkoon ajetaan harva se päivä. Eivät nämäkään kauhean hyviä päiviä ole. Jotenkin tähän pitää pystyä puuttumaan, niin kuin moni muukin maa on ymmärtänyt sen, että näihin pitää puuttua eikä hyväksyä

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

tätä nykyistä tilannetta. Mistä nämä johtuvat? Nämä johtuvat siitä, että meillä ei ole se tilanne hallinnassa. Siksi me tarvitaan uusia työkaluja, ja tämä on yksi tärkeä työkalu siihen. Me tiedämme myöskin sen, että meillä on erittäin vaarallisia ihmisiä, joita me ei voida tuomita oman kansallisen lainsäädännön puitteissa eikä tietenkään myöskään jonkun muun maan lainsäädännön puitteissa. Mutta jokainen ymmärtää, että siitä huolimatta, että siitä rikoksesta ei heitä pystytä tuomitsemaan, he aiheuttavat vakavaa vaaraa yhteiskunnan järjestykselle ja turvallisuudelle, ja siksi heidät pitää tästä maasta pystyä poistamaan ennen kuin se teko kulminoituu tähän meidän omaan maahan. Ei näitä tehdä kiusaksi kenellekään eikä ketään vastaan vaan siksi, että tämä maa jatkossakin pysyisi turvallisena ja pystytään välttämään ne ongelmat, joita muissa maissa on.

Sitten ihan nopea kommentti vielä liittyen lapsiin, siihen, että lapsiakin ikään kuin otettaisiin kadulta ja vietäisiin vankilaan tässä maassa. Meillä nykyisellään on lapsia vankilaolosuhteissa siitä johtuen, että heidän vanhempansa ovat tehneet tekoja, joista ovat joutuneet vankilaan. Aina silloin meidän viranomaiset harkitsevat, kumpi on lapselle parempi, olla vanhemman mukana siellä vankilassa vai sitten sijoitettuna johonkin muualle. Pääosin lapselle on aina hyvä olla vanhemman läheisyydessä ja oman perheen yhteydessä, mutta tästäkin tietysti voidaan olla eri mieltä. Uskon tässäkin, että meiltä löytyy harkintaa ja oikeat käytännöt tähän asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

18.28 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, puhemies! Täällä kannettiin huolta alaikäisten lasten säilyttämisestä ja kiinniotosta. Kuitenkin täällä puhutaan myös, että ilman huoltajaa olevia alaikäisiä saa ottaa säilöön vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Itse lasten ja nuorten parissa työskennelleenä poliisiviranomaisena katson pikemminkin niin, että ilman huoltajaa olevat lapset, alaikäiset, ovat heitteillä ja itselleen vaarassa. Näin ollen, jos verrataan vaikkapa Ruotsiin, Ruotsissa esimerkiksi näitä alaikäisiä jengirikollisia on siellä suljetussa lastensuojeluyksikössä, ja he kokevat sen turvapaikakseen. Se on heille turvallinen tila. Meillä on Suomessa myöskin lastensuojeluviranomainen, jonka ala ulottuu myös ulkomaalaisiin lapsiin ja joka tarvittaessa puhuttaa heidät ja heidät sinne lastensuojelun piiriin myös ilmoittaa. Ei tässä tarvitse siitä olla huolissaan, tehdään vain sellainen, mikä on välttämätöntä, ja lapset ovat heitteillä silloin, kun he ovat ilman huoltajia tuolla kaduilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.29 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan tänään ulkomaalaislain uudistamisesta ja viitataan ihan oikeisiin perusteisiin, että meidän tilanne on toisenlainen tänään kuin on ollut aikaisemmassa vaiheessa. Meillä on jopa itäraja kiinni. Me joudumme aivan toisella tavalla suhtautumaan erilaisiin maahantulosäädöksiin, mitä Suomessa on.

Tässä on sattumalta tänä päivänä kahdesta eri kohdasta tämä ulkomaalaislaki täällä nyt auki. Siellä on viimeisenä asiakohtana tänään lakialoitteeni, joka koskee humanitaarista viisumia, ja siinä on tietysti käänteisesti tämä sama ilmiö, että me joudumme nyt... Muun muassa turistiviisumeja Venäjältä tänne ei sallita, ei anneta niitä tässä vaiheessa lainkaan, ja on yhä enemmän tarvetta myöskin sille, että olisi humanitaarisia perusteita. Pitäisi pyrkiä jollain tavalla tätä asiaa säätelemään, että myöskin ihmisoikeusongelmista kärsivillä ih-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

misillä — toisinajattelijoiden, poliittisen opposition edustajilla — on mahdollisuus päästä totalitaarisesta yhteiskunnasta pois. Tämä on vähän niin kuin käänteisilmio tähän, mistä täällä puhutaan, mutta mielenkiintoinen päivä, että näistä asioista puhutaan yhtä aikaa täällä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

18.31 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Jäin vielä pohtimaan, mikä on se hyvä, mitä suojattaisiin hylkäämällä tämä lakiesitys. Eli lakiesityksen tavoitteena on siis tehostaa laittomasti maassa olevien ihmisten palauttamista tai maasta poistamista ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden parantamista. Onko ajattelu siinä, että tämä hylättäisiin, sen suuntaista, että meidän ei esimerkiksi tulisi poistaa maasta ilman oleskelulupaa täällä oleskelevia, vai koetaanko yleinen järjestys ja turvallisuus jotenkin sellaisiksi asioiksi, jotka eivät olisi vakavia kysymyksiä? Kun me tiedetään näistä välineellistetyin maahantulon taustoista esimerkiksi viime vuodelta, niin sieltä ei mitään pyhäkoululaisia rajan yli tullut vaan vakavista rikoksista tuomittuja, epäiltyjä, erinäisiin sotatoimiin osallistuneita henkilöitä, jotka — vaikka he eivät Suomessa mistään rikoksesta joutuisi syytetyiksi tai tuomituiksi — ovat aivan sataprosenttisen varmasti uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Tätä jään kyllä syvästi pohtimaan, miten suomalaisen yhteiskunnan tilaa parantaisi se, että me hylkäisimme tämän esityksen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. Myöhemmin, lakiehdotuksen toisen käsittelyn yhteydessä, päätetään ainoassa käsittelyssä ohjesäännöstä. — Tätä tulee esittelemään meille valiokunnan puheenjohtaja Peltokangas. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.33 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tänään siis on ensimmäisessä käsittelyssä mietintö, ja avaan sitä lyhyesti:

Mietinnössä ehdotetaan eduskunnan virkamieslakiin lisättäväksi säännökset, joilla pannaan eduskunnan virkamiesten osalta kansallisesti täytäntöön EU:n työehtodirektiivi ja niin sanottu liikkeenluovutusdirektiivi. Työehtodirektiivillä edistetään turvatumpia ja ennakoitavampia työehtoja ja parannetaan erityisesti osa-aikaisten ja määräaikaisten virkamiesten asemaa. Liikkeenluovutussääntely turvaa virkamiesten aseman ja oikeudet tilanteissa, jossa eduskunnan viraston toiminnallinen osa siirretään toiselle työnantajalle. Muu-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

toksilla yhdenmukaistetaan eduskunnan virkamiesten asemaa koskeva sääntely vastamaan soveltuvien osin valtion virkamieslain sääntelyä.

Lisäksi ehdotetaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:ää muutettavaksi siten, että siitä poistetaan työterveysasemaa koskevat säännökset. Muutoksella mahdollistetaan työterveyshuollon järjestäminen tarkoituksenmukaisimmaksi katsottavalla tavalla, joko virkatyönä tai palveluhankintana taikka näiden yhdistelmänä.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää mainittuja ehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa niiden hyväksymistä lakiehdotukseen tehtävin vähäisin tarkistuksin.

Valiokunta ehdottaa ehdotusten voimaantulosäännöksiä täydennettäväksi siten, että laki ja eduskunnan päätös eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta tulisivat voimaan 1.4.2025.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallintovaliokunta tähdentää mietinnössään henkilöstön merkitystä eduskunnan tuloksekkaan työskentelyn mahdollistajana. Valiokunta pitää tässä ajassa erityisen tärkeänä hyvää johtamista, avoimuutta sekä hyviä yhteistyösuhteita henkilöstön työhyvinvoinnin ja työssä onnistumisen kannalta.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaaratiedotteesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Tätä mietintöä tulee meille esittelemään hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.36 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt on siis ensimmäisessä käsittelyssä puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun... — Anteeksi, ei olekaan, vaan vaaratiedotelaki — näinhän se puhemies juuri sanoi. Tässä menevät ihan nämä paperit sekaisin. Mutta tosiaan siis valiokunnan mietinnön esittely lyhyesti:

Vaaratiedotelain 3 §:ssä luetellaan viranomaiset, joilla on toimivalta vaaratiedotteen antamiseen. Vaaratiedotteen voi antaa esimerkiksi pelastusviranomainen, poliisilaitos, raja-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

vartioviranomainen, Häätäkeskuslaitos tai Säteilyturvakeskus. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vaaratiedotelakia siten, että myös kunnan terveydensuojeluviranomaisella olisi toimivalta antaa vaaratiedote. Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on muun muassa johto- ja tiedottamisvastuu talousveden aiheuttamissa epidemiatilanteissa. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimivalta antaa vaaratiedotteita parantaa ja nopeuttaa talousveden aiheuttamasta epidemiasta ja sen epäilyistä tiedottamista altistuneelle väestölle ja voi siten vähentää tuntuvasti ja parhaimmillaan estää kokonaan talousveden saastumistilanteesta aiheutuvat sairastumiset.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

18.37 Henrik Vuornos kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tosiaan annetaan kunnan terveydensuojeluviranomaiselle toimivalta antaa vaaratiedote. Tarvehan tälle on ollut pidempäänkin jo olemassa, mutta hyvä, että nyt tämä Orpon hallitus on tähän tarttunut.

Se, minkä takia tähän varmaan nyt viimein tartuttiin, oli Espoossa aika tarkalleen vuosi sitten tapahtunut vesiputkirikko, missä Leppävaarasta hajosi vesiputki ja kymmenettuhannet olisivat jossain skenaariossa olleet potentiaalisia sairastujia, mikäli tämä vesi olisi saastunut. Tässä kyseisessä tilanteessa vaaratiedotteen antamiseen meni pitkä aika, useita tunteja, sen takia, että viranomaisella, joka ensisijaisesti vastaa tästä tilanteen hallinnasta tämmöisessä tilanteessa, ei ollut itsellään mahdollisuutta antaa vaaratiedotetta. Varmasti kaikki pidämme kunnan terveydensuojeluviranomaisia luotettavina viranomaisina, jotka eivät turhaan tämmöisiä vaaratiedotteita anna, vaan vain sellaisissa tilanteissa, missä on aidosti niille tarve.

Eli tämä hyvä tekninen korjaus saadaan kohta voimaan ja siten esimerkiksi tämmöisissä vesiputkirikkotilanteissa nopeammin hälytettyä kuntalaiset hereille siitä, että nyt kannattaa keittää vesi ennen kuin sitä lasiin kaataa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

18.39 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin tärkeä asia, koska talousvesi on sitä kriittistä infraa, jota meidän erityisesti pitää pystyä suojelemaan ja nopeasti tarttumaan asiaan, mikäli siinä sitten ongelmia tulee. On siksi äärimmäisen hyvä, että nyt voidaan säästää parhaimmillaan useita tunteja siinä, että se vaaratiedote saadaan ajoissa liikkeelle, kuin että se tulisi sitten myöhään ja tuhannet ihmiset, jotka ehtisivät käyttää sitten saastunutta vettä välissä, kenties sairastuisivat jopa pahastikin. Tästähän jo aikanaan huono esimerkki saatiin Nokian putkikriisin aikana, jossa talousvesi ja jätevesi menivät sekaisin.

Tämä on tosiaan erityisesti tärkeää myöskin siitä syystä, että meidän vedenottoja ja vesitorneja kohtaan on ollut erilaista ilkivaltaa ja on koeponnistettu niiden turvallisuusjärjestelmiä. Myöskin näissä tapauksissa, jos ilmenee, että kenties siitä on vaaraa käyttäjille,

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

se tieto pitää mahdollisimman nopeasti saada sitten liikkeelle. Kokonaisuutenaan tämä on hyvä, että tämä tähän ajankohtaan ja näillä tiedoilla tehtiin ja saatiin aikaan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 206/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vasta- vuoroisesta suojaamisesta Brasilian kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voi- maansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 201/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 5/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 5/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Tämän mietinnön meille esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas.

Keskustelu

18.40 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lyhyt esittely valiokunnan mietinnöstä.

Suomen ja Brasilian välisen tietoturvaluussopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan maiden välisessä yhteistyössä. Kyse on arkaluonteisista tietoaineistoista, jotka lähettävässä sopimusvaltiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvallisuuden tason toteuttamista edellyttäviksi. Sopimus ei velvoita turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamiseen.

Tietoturvaluussopimus antaa suomalaisille ja brasilialaisille yrityksille mahdollisuuden saada sellaisia tilauksia tai osallistua sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä sopimuskumppanin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin. Tällaisia hankkeita on esimerkiksi puolustusteollisuudessa. Sopimus parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa Brasiliassa tapahtuvissa tarjouskilpailuissa. Sopimuksella on näin ollen merkitystä myös puolustusteollisuuden näkökulmasta.

Suomella on yhteensä 28 tietoturvaluussopimusta muiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Sopimuksen sisältö vastaa aiemmin voimaan saatettujen kahdenvälisen tietoturvasopimusten määräyksiä.

Hallintovaliokunta puoltaa sopimuksen hyväksymistä sekä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomina. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vuornos.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

18.42 **Henrik Vuornos kok:** Arvoisa puhemies! Tällainen hallituksen esitys turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta jonkun maan kanssa saattaa kuulostaa aika tekniseltä ja puisevalta asialta, mutta kuten valiokunnan puheenjohtaja hyvin esitteli, tällaiset sopimukset saattavat olla välttämättömiä suomalaiselle teollisuudelle, että päästään tällaisilla turvallisuuskriittisillä toimialoilla yhteistyötä tekemään ja yhteisiä projekteja, hankintoja harjoittamaan. Erityisesti tässä maailmanajassa kaikki ovet, mitä me pystymme avaamaan kotimaiselle puolustusteollisuudelle, ovat varmasti hyödyllisiä myös isänmaan kannalta. Meillä on Suomessa erittäin paljon puolustusalan osaamista sekä perinteisessä puolustusteollisuudessa että myös korkean teknologian tuotteissa, ja jos tämän sopimuksen avulla onnistutaan jollekin suomalaiselle yritykselle puolustusteollisuuden saralta saamaan kauppooja Brasiliaan, niin voimme olla tyytyväisiä, että tällainenkin tekninen sopimus on saatu aikaan ja täällä eduskunnassa hyväksyttyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.43 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys vaikuttaa perustellulta, siihen ei ole huomautettavaa. Mutta minä jäin kysymään edustaja Peltokankaalta, joka valiokuntansa puolesta esitteli tätä asiaa, kaksikin asiaa.

Ensinnäkin sanoitte omassa esityksessänne, että 28 toimijan kanssa — jos ymmärsin oikein —, ei valtion kanssa, näitä vastaavia sopimuksia on olemassa. Jäin pohtimaan, että Brasilia on melkoisen kaukana, kylläkin suurin toimija tuolla Latinalaisen Amerikan puitteissa. Kuinka laveasti näitä on tehty noin maailmanlaajuisesti, vai ovatko nämä 28 periaatteessa pääsääntöisesti Euroopan maita, Nato-maita lähinnä, vai onko siinä myöskin selkeästi ulkopuolisia maita?

Toinen kysymys oli periaatteellisempi. Te sanoitte tässä, vaikka tässä nyt lukee, että ”turvaluokitellun tiedon vaihtamista ja vastavuoroisuutta koskeva sopimus”, niin olin tarkka, kun te sanoitte niin, että kysymys ei ole turvaluokitellun tiedon siirrosta vaan sen suojaamisesta ja siihen liittyvistä periaatteista. Mitä tarkoitti tuo muotoilu, kun turvaluokitellun tiedon vaihtaminen on kuitenkin otsakkeessa se pääotsake eikä tiedon suojaaminen?

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 201/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 41/2024 vp Sofia Virta vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohien jälkeen. — Siellä ensimmäisenä edustaja Virta, joka esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.45 **Sofia Virta vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen väkivaltaa kokenut tietää, että ehkä sitä omaakin tuskaa pahempaa on nähdä hätä lapsen silmistä, lapsen, joka joutuu näkemään, kuulemaan tai ehkä viereisessä huoneessa olemaan läsnä silloin, kun kotona ei ole turvallista. Jokainen, joka on lapsena piileskellyt väkivallan uhkaa vaikka siellä vaatehuoneessa tai joutunut katsomaan, miten oma vanhempi pahoinpidellään, tietää, miten pitkät jäljet se jättää silloinkin, kun väkivalta ei fyysisesti ole kohdistunut suoraan itse.

Lastensuojelussa työskennellessäni olen joutunut todistamaan monenlaista lasten hätää. Olen joutunut myös näkemään, kuinka perheenjäsen voi muuttua siksi kaikkein vaarallimmaksi henkilöksi, ja tiedän, minkälaiset jäljet se jättää vuosien päähän. On aivan ilmi selvää, että lapsen altistuminen väkivallalle vaikuttaa lapseen. Tutkimustiedon mukaan väkivalta myös välillisenä voi vaikuttaa haitallisesti lapsen tunne-elämään, psykologiseen ja fyysiseen kehitykseen ja lapsen ja vanhemman välisiin kiintymyssuhteisiin.

On aidosti huolestuttavaa, että tilastot, kuten kouluterveyskysely, osoittavat, että lasten kotona kokema väkivalta on lisääntynyt, ja on muistettava ja todettava, että lähisuhdeväkivallasta, perheissä tapahtuvasta väkivallasta, vain osa tulee näkyviin ja mittava osa todennäköisesti jää piilorikollisuudeksi.

Pitäisi olla aivan itsestään selvää, että varmistamme mahdollisimman kattavan turvan kaikille lapsille ja varmistamme, että lainsäädäntö tunnistaa lasten aseman kaikissa tilanteissa, myös uhrina, ja siksi lapsirauharikos tulee saada Suomen rikoslakiin. Siksi olen niin äärettömän kiitollinen yli sadalle kansanedustajalle siitä, että te olette allekirjoittaneet tämän aloitteen sen puolesta, että jatkossa myös lapsi tunnistettaisiin rikoksen uhriksi tilanteissa, joissa hän näkee, kuulee tai on ylipäättään läsnä lapselle läheisten aikuisten välisessä väkivallassa.

Lakimuutoksen myötä lähisuhdeväkivallalle altistunut lapsi saisi rikosoikeudellisesti rikoksen uhrin aseman, jolloin hänen oikeusturvansa paranisi. Silloin lapsella olisi myös oikeus edustajaan, joka valvoisi hänen etuaan esituskinnassa ja oikeudenkäynneissä. Näin on jo Ruotsissa. Näin pitäisi olla myös Suomessa, sillä nykyinen lainsäädäntö ei nykyisellään riittävästi suojele lapsia, jotka altistuvat väkivallalle tai muille rikollisille teoille läheistensä välillä. Nykyisellään lapsen läsnäoloa tilanteessa ei ole kriminalisoitu eikä siksi voida edes laskea koventamisperusteeksi. Toki syytetä ja rangaistusta harkittaessa tekoa katsotaan kokonaisuutena, mikä voi mahdollistaa sen arvioimisen törkeäksi.

On kuitenkin tärkeää korostaa lapsen erityistä haavoittuvuutta, kun rikoksentekijä tai uhri on lapselle läheinen ihminen. Lapsilta siis puuttuu nykyisellään näissä tilanteissa oikeusjärjestelmässä uhrin asema, mikä estää heitä saamasta suoraa apua. Jos lakialoitteen mukainen lapsirauharikos otetaan käyttöön, asia korjaantuu ja lasten rikosoikeudellinen suoja vahvistuu. On vaikea uskoa, miksi kukaan vastustaisi tätä. Näin saisimme lainsäätäjinä kriminalisoitua lapsen altistamisen väkivallalle tai seksuaalirikoksille läheisissä suhteissa.

On mainittava, että nykytilanteessa poliisi kohtaa nämä lapset hyvin harvoin osittain siksi, että tekoja ei tutkita lapsiin kohdistuneina rikoksina, ja osittain myös siksi, että huoltajilla on oikeus kieltää poliisia kuulustelemasta lasta. Mielestäni se on järjetöntä. Lapsirauharikoksen käyttöönotto tarjoaisi heille paremman suojan ja varmistaisi, että lapset, jotka

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

altistuvat väkivallalle, saavat tarvitsemansa oikeanlaisen ja asianmukaisen tuen ja oikeuden.

Arvoisa puhemies! Olemme sitoutuneet lasten oikeuksien sopimukseen, ja se vaatii meitä suojelemaan lapsia kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Tämä sitoo meitä, ja meidän tulee aina tehdä päätöksentekoa, joka ajattelee lasta. Mainitsin aiemmin jo Ruotsin, mutta myös muissa Pohjoismaissa, joihin Suomea usein verrataan, on lapsen asema aikuisten välisissä väkivaltatapauksissa tunnistettu Suomea paremmin. Esimerkiksi Tanskassa lapsen altistuminen väkivallalle voi olla rangaistavaa psykologisena väkivaltana, ja usein se katsotaan koventavaksi tekijäksi. Norjan rikoslaissa rikoksen tekeminen lapsen läsnä ollessa on raskauttava seikka. Lisäksi muun muassa Belgiassa, Virossa, Latviassa, Portugalissa ja Espanjassa lapsen todistama väkivalta voi koventaa rangaistusta.

Tämä lakialoite on valmisteltu kuulemalla asiantuntijoita, ja tänään ilokseni luin täysin tuoretta, juuri julkaistua sosiaali- ja terveysministeriön selvitystä, jossa lapsirauharikoksen käyttöönotto nostetaan esiin Ruotsin mallin mukaisesti yhtenä ehdotettuna uutena toimenpiteenä lapsen avunsaannin vahvistamiseksi. Selvitys perustuu myös kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaan. Tyytyväisenä ja toiveikkaana luin myös mediasta sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasosen sanoneen, että hän kannattaa lapsirauharikoksen säätämistä lakiin, ja toivon, että tämä on hallituksen riveissä laajemminkin jaettu näkemys.

Arvoisa puhemies! Lapset ovat todella yhteinen asia, ja vain me aikuiset voimme varmistaa, että heillä on turvallista. Ei ole aivan arkipäivää, että lakialoite kerää nimiä kaikista eduskuntapuolueista, eikä ole aivan tyypillistä, että lakialoite saa yli puolen eduskunnan tuen. Tämä sai, ja olen ihan aidosti ja vilpittömästi kiitollinen, että pystyimme yhdistämään voimamme, poistumaan niistä puoluepoteroista. Te ette antaneet sen vaikuttaa, kuka aloitteen on tehnyt, vaan niin moni allekirjoitti sen lasten takia — ei meidän takia vaan lasten takia.

Uskon, että jos väkivallan tekijä tietäisi, että hänet saatetaan tuomita myös oman lapsensa pahoinpitelystä silloinkin, kun väkivalta ei kohdistu suoraan lapseen vaan vaikka toiseen vanhempaan, niin saattaisi olla hetkiä, joissa se väkivallanteko jäisi tekemättä. Ehkä näin ei ole, mutta jos on ja jos pystymme estämään yhdenkin väkivallanteon, luomaan sellaisen pidäkkeen rikoslakiin, että sillä on vaikutusta, niin se merkitsisi, ja ylipäätään, että saisimme lapsille sen oikeuden, jonka he ansaitsevat.

Toivon, että tämä on jatkossakin eduskunnan yhteinen asia ja että voimme jatkaa sen edistämistä yli puoluerajojen, yli hallitus- ja oppositiorajojen, ei itsemme vaan lasten vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, poissa. — Edustaja Rasinkangas.

18.51 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta: siihen lisättäisiin pykälä Lapsirauharikos. Lapset ja nuoret ovat valitettavan usein todistamassa perheen sisäistä väkivaltaa. He ovat myös niitä hiljaisia hyväksyjiä, koska pelottaa. Väkivallan vaikutukset lapsiin ovat vakavia, ja niistä usein vaietaan, kun ei uskalleta tai muuten vain kehdata puhua kenellekään. Seuraukset voivat ilmetä psyykkisenä stressinä, ahdistuksena, masennuksena sekä muunlaisina terveysongelmina. Vaikka väkivalta ei suoranaisesti kohdistuisi lapseen, voi väkivallan näke-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

minen, kuuleminen ja toisen hädän kohtaaminen olla traumatisoivaa ja haitallista lapsen kasvuun ja kehitykselle. Yksi lasta traumatisoiva ja pelottava tilanne voi olla perheväkivaltatilanteissa se, kun puoliso pahoinpitelee perheen lemmikkieläintä lasten nähden. Riskiarviota tehtäessä eläinten pahoinpitelyt onkin todettu uhkatekijäksi myös lähisuhde- ja perheväkivaltaan liittyen.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakialoitteen sisältö on tärkeä. On silti todettava, että tämä on myös hyvin laaja aihe, missä kaikissa tilanteissa lapsi jää usein piiloon. Ristiriitaisissa avioerotilanteissa lapsi on valitettavan usein aikuisten pelinappula. Lapsen avulla käydään puolisoitten kesken asioissa kauppaa. Tämä puolestaan johtaa toisen puolison tahalliseen pyrkimykseen vieraannuttaa lapsi toisesta vanhemmasta. Vaikeissa erotilanteissa toinen puoliso voi kohdistaa myös vainoamista toiseen puolisoon. Tyypillistä vainoamisessa on, että seurataan ja tarkkaillaan, ja viime vuosina myös digitaalinen seuranta on yleistynyt. Näihin tilanteisiin lapsi joutuu usein välineeksi aikuisten välisissä riidoissa. On ollut tapauksia, joissa lapsen vaatteisiin on piilotettu GPS-laitteita tai lasta on pyydetty soittamaan videopuhelu, kun on toisen vanhemman luona. Yksi henkisen väkivallan muoto vainoamisen lisäksi on pakottava kontrolli, jossa kontrollia käyttävä henkilö pyrkii ottamaan toisen ihmisen täysin määräysvaltaansa, mikä heijastuu myös lapsiin. Pakottavassa kontrollissa lapsikin voi joutua aikuisen kohteeksi välineenä mutta samalla uhrina.

Arvoisa puhemies! Me puhumme paljon lasten ja nuorten pahoinvoinnista, ja on huomattava, että on paljon muitakin syitä kuin kiusaaminen tai sosiaalisen median vaikutukset, jotka ahdistavat ja masentavat ja pelottavat meidän nuoria. Kun kotiseinien sisällä tapahtuu jotain ikävää ja laitonta, se on vain pisara meressä, mikä tulee viranomaisten tietoon. Turvattomuuden tunne lisää pelkoa, ja lasten on vaikea kertoa siitä kenellekään, ja lasta on voitu painostaakin olla kertomatta kodin asioista ulkopuolisille. Onkin tärkeää, että jokaisen, joka näkee, kuulee tai tietää, että jossakin lapsiperheessä tapahtuu lähisuhde- tai perheväkivaltaa, tulisi siitä matalalla kynnyksellä ilmoittaa viranomaisille. Viranomaisilla tämä on lastensuojelulain perusteella velvollisuuskin ilmoittaa myös lastensuojeluviranomaisille, kun perheväkivaltakohteessa on alaikäinen lapsi. Kynnyksen ilmoittaa tulisi olla matala, vaikka lapsi ei juuri väkivaltatapahtumahetkellä olisikaan kotona, kun kyse on alaikäisistä, sillä huoltajien riitaisat ja tulehtuneet välit näkyvät myös lapselle. Vanhempien välinen väkivalta voi vaikuttaa haitallisesti lapsen tunne-elämään ja psyykkiseen ja fyysiseen kehitykseen sekä lapsen ja vanhempien väliseen kiintymyssuhteeseen. Väkivallan kierre on usein myös ylisukupolvinen. Väkivalta saattaa esiintyä nuoren seurusteluväkivaltana.

Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite lapsirauharikoksesta on tervetullut lisäys rikoslain 21 lukuun, ja olen itsekin tämän allekirjoittanut. Meidän tulee tätäkin kautta pyrkiä vähentämään lasten ja nuorten pahoinvointia ja kaltoinkohtelua. Kiitos tästä esityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

18.56 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Tämän käsittelyssä olevan lakialoitteen tarkoituksena on säätää erillinen rikosnimike, lapsirauharikos, tilanteisiin, joissa tekijälle tai uhrille läheinen lapsi altistuu rikokselle eli näkee, kuulee tai on läsnä rikoksen tapahtuessa.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on ollut Suomessa lainsäätönsä jo vuodesta 1991. Sopimuksen allekirjoittaneita valtioita veloitetaan toteuttamaan kaikki tarvittavat toimen-

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

piteet lasten oikeuksien turvaamiseksi, kuten lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä suojeluun väkivallalta, kaltoinkohtelulta ja hyväksikäytöltä. Sopimus nojaa neljään yleisperiaatteeseen: syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä oikeus tulla kuulluksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi velvoittaa Suomea sisällyttämään kansalliseen lainsäädäntöön raskauttavia asianhaaroja rikoksista, joissa uhri on lapsi tai rikos on tehty lapsen läsnä ollessa. Tämä direktiivi vastaa osittain Istanbulin sopimuksen vastaavaa säännöstä, jossa lapsen läsnäolo rikoksen teon aikana on raskauttava seikka rangaistusta määrättäessä. Suomi on velvollinen toimeenpanemaan tämän direktiivin kolmen vuoden kuluessa.

Arvoisa puhemies! Maassamme liian monet lapset joutuvat vuosittain todistamaan lähisuhdeväkivaltaa, joka voi olla fyysistä, henkistä tai molempia. Väkivallan vaikutukset lapsiin ovat vakavia ja voivat ilmetä psyykkisenä stressinä, ahdistuksena ja masennuksena ja sekä lyhyen että pitkän aikavälin terveysongelmina. Väkivallan todistaminen omassa perheessä on lapsille erityisesti raskasta. Mikäli perheen aikuiset käyttäytyvät väkivaltaisesti toisiaan kohtaan, lapsi alkaa helposti syyttämään itseään kulloisenkin riidan aiheista ja asettuu jommankumman aikuisen puolelle. Lapsi myös oppii kuulemaan, milloin mahdollinen konflikti on tulossa, ja saattaa yrittää sulkea itsensä tapahtumien ulkopuolelle. Vanhempien välinen väkivalta voi vaikuttaa haitallisesti lapsen tunne-elämään, psykologiseen ja fyysiseen kehitykseen sekä lapsen ja vanhempien välisiin kiintymyssuhteisiin.

Arvoisa puhemies! Poliisin tietoon tulee vain murto-osa perheväkivallasta, koska se on hyvin piilotettu katseilta neljän seinän sisään. Väkivaltainen käytös kotona voi heijastua päiväkotikäytöksellä monenlaisina käytöshäiriöinä, mitä pieni lapsi ei osaa vielä sanoittaa. Piirtäminen on saattanut paljastaa kotioiloista asioita, joita on jouduttu tutkimaan tarkemmin.

Suomen lainsäädäntö ei tällä hetkellä riittävästi suojele lapsia, koska väkivaltatilanteissa lapsen läsnäoloa ei ole kriminalisoitu eikä sitä lasketa myöskään koventamisperusteeksi. On erittäin tärkeää korostaa lasten erityistä haavoittuvaisuutta, kun rikoksen tekijä on lapsen läheinen.

Olen tutkinut työkseni pahoinpitelyitä, missä joissakin on ollut läsnä perheen lapsia. Vaikka pitäisi suhtautua tapauksiin neutraalisti, pohjalainen veri kuohahtaa väkisinkin, kun miettii, minkälaista toimintaa perheen lapset ovat joutuneet kohtaamaan. Näissä tapauksissa yleensä pinnan alla on kytenyt jo kauan, ja sitten alkoholin avulla otetaan sokka irti. Kun meno on äitynyt niin kovaksi, että naapuri on joutunut soittamaan virkavallan paikalle, alkavat asiat pärköömään. Kun poliisi joutuu ohjeistamaan aikuista ihmistä elintavoissa, mennään jonkin aikaa seesteisesti, kunnes paineet kasautuvat ja pian ovat taas poliisi ja sosiaaliviranomaiset vierailulla.

Arvoisa puhemies! Lapsirauharikoksen käyttöönotto antaisi lapsille asianomistajan aseman, mikä takaisi heille edustajan tai avustajan. Lisäksi huoltajat eivät pystyisi estämään lapsen kuulemista, mikä olisi erittäin tärkeä parannus. Kriminalisoinnilla on myös vahva normatiivinen vaikutus, joka saattaa ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa tai muita rikoksia.

Olen allekirjoittanut tämän aloitteen, ja kiitänkin edustaja Virtaa tästä erinomaisesta aloitteesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

19.01 **Helena Marttila sd:** Arvoisa rouva puhemies! ”Ei ole sinun vikasi, että pikkusisko itkee, vaikka oletkin hänen kanssaan kahdestaan kotona. Ei sen pitäisi olla sinun tehtäväsi. Olet itsekin vain 4-vuotias. Sinun ei tarvitse mennä sängyn alle piiloon äitisi miesystävää, vaan voit mennä naapuriin sanomaan, että kotona taas hakataan.” Näin kirjoittaa entinen lastensuojelun asiakas teoksessaan ”Minä jaksan tämän päivän — tarinoita lastensuojelusta”. Rikkinäinen lapsuus ei määritä koko ihmistä, mutta tulee osaksi itseä.

Kiitan edustaja Virtaa tästä lakialoitteesta sydämeni pohjasta.

Väkivallan näkeminen on kiistatta haitallista lapsen kehitykselle, ja olisi selkeä viesti päättäjiltä vahvistaa lapsen rikosoikeudellista asemaa tällaisessa tilanteessa. Entisenä lastensuojelun sosiaalityöntekijänä en voi liiaksi painottaa, että tulisi olla itsestäänselvyys tehdä lastensuojeluilmoitus kaikista väkivaltatilanteista, joissa lapsi on ollut paikalla — siinäkin tilanteessa, että lapsi on oletettavasti ollut nukkumassa.

Arvoisa puhemies! Kukaan ei ole hiljaisempi kuin väkivaltaa kohdannut lapsi. Tai ehkä lapsi ei edes osaa vielä puhua iän tai kehitysviiveen vuoksi, eikä isompikaan lapsi aina ole halukas kertomaan kodin haasteista. Aina ei riitä, vaikka vanhempi yrittäisi parhaansa tai kovasti rakastaisi lastaan, vaan lapselle tulee pystyä tarjoamaan perusasioita: riittävää ravintoa, huolenpitoa, hygieniää, päihteetöntä ja väkivallatonta kasvuympäristöä.

Lapselle on ominaista suojella vanhempiaan. Häntä on voitu kieltää kertomasta, tai lapsi ei edes ymmärrä täysin, että esimerkiksi väkivalta häntä kohtaan tai väkivaltatilanteen kuuleminen tai näkeminen on väärin. Siksikin olisi tärkeää tunnustaa lapsen asema uhrina ja vahvistaa viranomaisten ja lainsäädännön roolia lasten suojelemiseksi, ja tämä lakialoite on yksi konkreettinen keino.

Uutisotsikoissa lastensuojelu toimii usein joko liian aikaisin tai liian myöhään. Lastensuojelulakia uudistettaessa tulisikin käydä poliittinen keskustelu myös siitä, ovatko huoltajan, lapsen ja toisaalta lastensuojelun oikeudet oikeassa suhteessa, erityisesti, kun on kyse alle kouluikäisten lasten suojelemisesta. Huomio tulisi kiinnittää siihen, millaisia valtuuksia viranomaisilla on tilanteessa, jossa vanhempi ei ole halukas yhteistyöhön ja kotiolosuhteiden varmistaminen on siten haastavaa tai jopa mahdotonta. Valtaosa perheiden sisäisestä väkivallasta ei koskaan tule viranomaisten tietoon.

Arvoisa puhemies! Lasten kaltoinkohtelua ja perheväkivaltaa tapahtuu Suomessa joka päivä. Mielenterveys- ja päihdeongelmien sekä taloudellisen ahdingon lisääntyessä on arkipöydälläkin ajateltuna todennäköistä, että myös perheväkivallan riski yhteiskunnassa lisääntyy entisestään. Näin naistenpäivän alla onkin arvokasta, että tänä iltana keskustelimme perheväkivallasta täällä eduskunnassa.

Lapsen tunne-elämä kehittyy vanhempien tai perheen aikuisten välisessä suhteessa, ja liian monelle lapselle tuo maaperä on pelon värittämä. ”Ei sen pitäisi olla sinun tehtäväsi. Olet itsekin vain 4-vuotias.” Asia on juuri näin. On meidän aikuisten tehtävä suojella lapsia, ja eduskunnassa voimme säätää tämän lain.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lundén.

19.04 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hyvän ystäväni, vihreiden kansanedustajan ja puheenjohtajan Sofia Virran tekemä lakialoite. Lakialoitteen tarkoituksena on säätää erillinen rikosnimike nimeltä ”lapsirauharikos” niihin tilanteisiin, joissa tekijälle tai uhrille läheinen lapsi altistuu rikokselle eli näkee, kuulee tai on läsnä rikoksen tapahtuessa.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Tämä laki on oikeansuuntainen muutos, jotta me voimme suojella lapsia lähisuhdeväkivallalta. Itsekin neljän lapsen isänä kannan huolta siitä, että liian moni suomalainen lapsi joutuu vuosittain todistamaan tai olemaan läsnä tilanteissa, joissa esiintyy väkivaltaa perhesuhteissa. Tilanteissa esiintyvä väkivalta voi olla fyysistä, henkistä tai molempia, ja sen vaikutukset lapseen voivat olla tuhoisia. Vaikka lapsi ei itse kokisi tilanteessa väkivaltaa, lapsi saattaa kokea sen seuraukset muilla tavoin. Psykkinen kuormitus, stressi, ahdistus, masennus ja pitkäaikaiset terveysongelmat ovat joitain esimerkkejä näistä seurauksista.

Nykyistä lainsäädäntöä täytyy päivittää, jotta se suojaisi lapsia, jotka altistuvat väkivallalle tai rikokselle lähipiirissään. Lapsen läsnäolon näissä tilanteissa ei katsota olevan rikos sinänsä, vaikka se voi vaikuttaa vakavasti lapsen kehitykseen ja hyvinvointiin. Tämän vuoksi tässä lakialoitteessa esitetään uutta rikosnimikettä, lapsirauharikosta, joka kriminalisoi lapsen altistamisen väkivallalle tai seksuaalirikokselle perhesuhteissa.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite parantaisi lasten oikeuksia oikeusjärjestelmässä ja estäisi huoltajia vastustamasta lapsen kuulemista. Tämä voisi paljastaa aikaisemmin havaitsemattomia kaltoinkohtelutilanteita ja estää sen, ettei väkivallan kierre perheessä enää jatkuisi. Meidän kaikkien tehtävänä on varmistaa, että lapset saavat riittävän suojan rikoksilta ja lapsille taataan turvallinen ja hyvä kasvuympäristö.

Lopuksi haluan lämpimästi kiittää edustaja Virtaa tästä erinomaisesta lakialoitteesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

19.06 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu todella arvokkaasta asiasta ja hienoja puheenvuoroja paljon käytetty. Meillä klassisesti 24.12. eli jouluaattona julistetaan joulurauha Suomeen. Tässä oli kaunis muotoilu: tässä lapsirauha tehdään rikokseksi, siis se, jos rikotaan sitä lapsirauhaa. Epäilemättä lapsen lähiympäristö on se absoluuttinen todellisuus, missä hän elää. Hänellä ei ole edes vaihtoehtoja tapaa tarkastella maailmaa. Jos siinä ympäristössä hän joutuu kokemaan ei suorastaan itseensä kohdistuvaa väkivaltaa, joka on jo rikos, niin kuin me hyvin tiedämme, vaan joutuu todistamaan väkivaltaista käyttäytymistä, niin meidän täytyy ymmärtää, että ihminen ei ole vain fyysinen olento, vaan se on äärimmäisessä mielessä psykkinen olento. Tällaisen väkivallan todistaminen meille aikuisillekin on tiukka tilanne, kun me näemme sitä, lapsille se on aivan ehdottoman tiukka. Tässä suhteessa tämä lakialoite on mitä perustelluin, ja on upeaa, että se on tehty. Minä en ole nyt aivan varma — onneksi siellä on yli sata kansanedustajaa sen takana — onko minun nimeni siellä, mutta tämä puheenvuoro tässä nyt ainakin vakuuttaa, että se olisi yksi nimi lisää, jos en ole tuota nyt saanut allekirjoitettua. Olen tämmöinen digisyrjäytynyt, joten jos se on vain digipuolella allekirjoitettavissa, silloin nimi on saattanut jäädä pois. Nyt se on siellä mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

19.08 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Myöskin minä haluan kiittää edustaja Virtaa tästä tärkeästä asiasta ja sen esille nostamisesta lakialoitteen muodossa. Lapsia huomioidaan aivan liian vähän perheväkivaltatapauksissa, ja sen haitallisuuden, mitä se lapselle aiheuttaa, olen omin silmin monta kertaa nähnyt.

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

Ainut asia, mikä minua itseäni tässä huolestuttaa, on se, mikä vaikutus sille lapselle on, kun hän tulee sitten osalliseksi sitä rikosprosessia. Kun koen niin, että se on aikuisellekin äärimmäisen rasittava ja raskas prosessi, niin haluaisin äärimmäisen pitkälle välttää sitä, että lapsen pitää kokea se sama prosessi ja olla osallinen siinä, ennen kaikkea ottaa kantaa siihen, että ikään kuin asettuisi jompaakumpaa vanhempaa vastaan. Siksi katson niin, että tästä pitäisi olla nimike siten, että aina kun lapsi on läsnä riippumatta siitä, onko hän kuullut tai nähnyt mitään, niin sen koventamisperusteen pitäisi olla olemassa aina, kun lapsi on läsnä.

Siksi en tätä allekirjoittanut, koska haluaisin tehdä vielä niin sanotusti kovemman nimikkeen ja automaation siitä, että se lapsen oikeus tulee huomioituksi ilman sitä, että sitä lasta täytyy kuulla tai hänen itse ikään kuin todistella sitä, että hän on kuullut tai nähnyt jotain. Koska kun se kirjataan lakiin näin, niin sitten väistämättä vastapuolen asianajaja kysyy tai vetoaa siihen lapsen kertomukseen ja se prässää ja rasittaa sitä lasta siinä rikosoikeusprosessissa, ja itse katson sen edelleen lapselle haitalliseksi. Eikä sen pitäisi olla kiinni siitä, onko lapsi suoraan uhri, saako hän apua vai eikö hän saa apua, vaan sen avun pitäisi tulla aina automaattisesti. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

12. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain 17 c §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 29/2024 vp Kimmo Kiljunen sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohien jälkeen. — Tämän meille esittelee edustaja Kiljunen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.10 **Kimmo Kiljunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tarkastelen tämän salin tilannetta, niin oletan, että tämä keskustelu ei veny 30:tä minuuttia pitemmäksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ei voi tietää.

Ei koskaan voi tietää. [Juho Eerolan välihuuto] — Tässä voidaan yllättää, vaikka tämä asia voisi niin hyvä ollakin, että siihen saisi sitten lisää ajatuksia.

Arvoisa puhemies! Mehän olemme olleet todistamassa tässä nyt viimeisten vuosien aikana järkyttävää ilmiötä. Yhteinen eurooppalainen turvajärjestelmä, jonka me olemme luoneet, on murentunut. Muistan hyvin päivän, 12. maaliskuuta 2022, Strasbourgissa, jolloin Venäjän valtuuskunta jätti Euroopan neuvoston, silloinen duuman varapuhemies ja

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

silloisen Venäjän valtuuskunnan puheenjohtaja totesi lähtiessään, lyödessään oven takanaan kiinni, että me emme tähän saliin tule enää koskaan.

Euroopan neuvosto on tärkein arvoyhteisö Euroopassa. Perusarvot luodaan demokratiasta, ihmisoikeuksista ja oikeusvaltiosta. Jouduin silloin vastaamaan, ja se yksi ainoa vastauksen sisältö liittyen tähän lakiesitykseen liittyy siihen, että rautaesirippu on laskeutunut uudestaan Eurooppaan — se on muuten meidän itärajamme. Se raja nyt tällä hetkellä ei ole ainoastaan Euroopan unionin ja Naton ulkoraja, se on myöskin arvoraja. Se on niiden arvojen raja, mitä Euroopan neuvosto on suojaamassa, ja meidän naapurimaamme ei niitä noudata.

Meillä valitettavasti naapurista voidaan käyttää monenlaisia termejä: autoritaarinen järjestelmä, poliittinen poliisivaltio, tyrannia. Joka tapauksessa se ei kunnioita näitä keskeisiä ihmisarvoja. Mutta Venäjällä on myöskin toinen Venäjä. Me todistimme tätä alkusyksystä, kun Vladimir Kara-Murza ja Julija Navalnaja vierailivat Suomessa, ja näimme silloin ne Venäjän toiset kasvot. Minä muistan hyvin myöskin pari kolme vuotta taaksepäin, kun Suomessa jouduttiin rajaturvallisuussyistä rajoittamaan venäläisten tuloa Suomeen, ja Schengen-säännöstöihin viitaten ja omaan kansalliseen turvallisuuslainsäädäntöömme viitaten purimme turistiviisumikäytännön Venäjältä. Maksim Katz, joka on tällä hetkellä Tel Avivissa yksi keskeisimpiä venäläisiä oppositiojohtajia — podcasteja päivittäin toimittaa myöskin Venäjälle, 15 miljoonaa seuraajaa hänen mukaansa on — kävi isänsä hakemassa vielä viimeisten turistiviisumien kanssa tulijoiden kanssa Suomeen. Hän antoi Yleisradiolle haastattelun, ja sen haastattelun perussisältö oli tämä: Tämä Schengen-viisumin poisto on heille, venäläiselle oppositiolle, ihmisoikeusaktivisteille, kammottava tilanne. Suomi on ollut se keskeisin kulkuväylä. ”Ja meille Schengen-viisumi on ollut henkivakuutus.” Tämä on suora sitaatti, mitä hän sanoi.

Yhä enemmän joutuu pohtimaan sitä, että kun me joudumme rajoittamaan... Nyt raja on kaiken lisäksi kiinni, mutta tämä lakialoite ei liity tähän rajan kiinnioloon ollenkaan, vaan se liittyy siihen ajattelutapaan, kuten Keski-Euroopassa Ranska ja Saksa ovat tehneet ja eräät muutkin maat ovat tehneet, että ovat omaan viisumikäytäntönsä, joka on myöskin Schengen-sopimuksen piirissä, lisänneet tällaisen niin sanotun humanitaarisen viisumin. Siellä rajallahan humanitaarista viisumia ei nyt tietysti voi humanitaarisena viisumina näyttää, koska kukaan ei pääse maasta pois sillä perusteella, että on toisinajattelija, vaan se täytyy piilottaa, ja se on ollut käytännössä piilotettu tämän niin sanotun D-viisumin taakse, joka Suomessakin on käytössä ja joka annetaan lyhytaikaisesti, nopeasti. Se ei ole subjektiivinen oikeus kenellekään. Se ei ole siis kollektiivinen, se vaatii aina erillisen henkilökohtaisen tarkastelun. Tässä lakiesityksessä viitataan ulkomaalaislain 93 §:ään, jossa nimenomaan valtioneuvoston tasoisesti voitaisiin sitten arvioida silloin, kun on yksilöllisesti perustellut syyt, voitaisiinko antaa tämä henkilökohtainen humanitaarinen viisumi. Näin toimitaan siis muun muassa Ranskassa ja Saksassa.

Tämä on tämän viisumialoitteen idea, että Suomikin voisi jatkossa, kun raja sitten josain vaiheessa aukeakin tai sitten kun vaikka nyt Viron kautta tai jotain muuta kautta tul-taisiin Schengen-alueelle, tällaisella muokatulla D-viisumilla sisällyttää sinne D-viisumiin sisään myöskin nämä humanitaariset perusteet, jotka ovat sitten vain meidän itsemme har-kinnassa. Se olisi normaali D-viisumi, mutta siellä olisi myöskin tällainen lisäperuste olemassa, joka mahdollistaisi tämän humanitaarisen perusteen, jolla me tavallaan tuemme inhimillisesti ja poliittisesti vainottuja ihmisiä, mutta sillä myöskin osoitamme tietysti sen

Pöytäkirja PTK 18/2025 vp

tukemmeikin niille toisinajattelijoille, sille toiselle Venäjälle. Tässä tapauksessa puhutaan Venäjästä, mutta se voi koskea monia muitakin maita tässä tilanteessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 7.3.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi: